

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Égy évre 24 korona
Égy hónapra 2 korona

VIDÉKEN:
Égy évre 24 korona
Égy hónapra 2 korona

HIRKÖZTETÉS
A közlési díj a hirdetés kezdésével számít. A hirdetés utolsó napjának 12 óráig kell megérkeznie.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában
TELEFON-SZÁM: 809

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22 sz.
TELEFON-SZÁM: 14

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, szeptember 15.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vázorokk: Jutalék ő méltósága.
- A székelység Aradon.
- Lukácsiu szózata.
- A vaggongyár mérlege.
- Kereskedők gyűlése.
- A „Miramare” hazai tolvaja.
- Eszterházy gróf váltója.
- Romantika a vármegyében.
- Vizsoly az aradi kerületi pénztárban.
- A parcella-nagyiparos.
- Beharangozás.
- Varjassy Lajos Pécssett.
- Vizsgálat egy ügyvédi kamara ellen.
- Halálos vasuti elgázolás.
- Térsz: Új stílus az iskolában. Irta: Szőlősi István.

Jutalék ő méltósága.

Arad, szeptember 14.

Percentek között a jutalék az, a az udvari tanácsos a társadalomban. Ürkeségből, gyakran a sötétből feltör emberek jutnak rendszerint az udvari tanácsadó címhez. Zavaros, megszorult idők szerzik az alkalmat hozzá. Akik rájuk szorulnak, azoktól vagy szabott áron vesznek ezt a rangot, vagy pedig hasznos szolgáltatásokat adnak cserébe. Gúnyolják, becsmértlik őket: nem törődnek vele. Hiába néz a világ a multjokba. Ők fenn vannak, -- és méltóságosztatnak.

Jutalék ő méltóságának is meglehetősen árnyas multja van. A jutalék is percent, akárcsak előkelőbb társai, a kamat, meg a storno-díj. De a percent csak akkor

lesz jutalék, amikor már szégyel kamatnak lenni, vagy amikor a fenforgó körülmények nem engedik meg, hogy kamat legyen. Az előkelő, disztigvált bankok kamatainak ugyanis nem illik hét percentnél magasabban lebegni. A sansculotte, cinikus hitelszövetkezetek kamatai már tovább mennek, egészen addig a kerítésig, amelyen túl már tilosban találja őket az uzsora-rendőr. A szemérmes bankoknál és a merész hitelszövetkezeteknél ilyenkor lép a kamat mellé a jutalék, és az huzza le a kölcsönről a második bőrt, amelyet a kamatnak vagy nem illik, vagy már nem szabad lehuzni. A pénznek nemcsak szaga nincsen, de színe sem, s így egészen mindegy, hogy a kilenc korona ötven fillért a nyolcadik, tizedik és tizenkettedik percent kamat, vagy az első, második, harmadik percent jutalék címe alatt vonják le a kölcsönből; de így kívánja a presztizs, -- másutt meg így türi meg a törvény.

A jutaléknak most vitte föl a sors a dolgát. Azelőtt jobbára csak a rossz hírű, vagy alacsony környezetben volt otthonos: a szövetkezeti lebujokban, a hol egy lócán szégyenkezett a beiratási díj, kezelési díj, késedelmi kamat, információ-díj, veszteség-pótlási illeték, meg a többi zsebvágó szomszédosságában. A jutalék azonban most bajutott a legjobb körökbe. A pénzügyviszonyok züllése, zavarosa hozta ehhez a szerencséhez. A tekintélyes, nagy bankok, az előkelő hirtűkre féltékeny pénzin-

tézetek is a kamat mellett jutalékot szednek. És az ilyen intézetek leszámítási jegyzékén, a hét és fél, meg a nyolc százalék kamat mellett szinte ujjong a jutalék, ha csak félpercentes is: lám, ide jutottam! Akár az udvari tanácsos az arisztokráciában

A vidéki takarékpénztár nem lehet pápább a pápánál; irgalmasabb a Magyar Általános Hitelbanknál, vagy a Pesti Hazai Első Takarékpénztárnál. Ezek pénzügypolitikája nógatja az övét. Bécs már ma nem is áll szóba a vidéki pénzügyintézetekkel; meg a cseh, meg morva bankok se, a *Zivnostenska*, meg az *Ustrédny banka*, a melyek azelőtt oly szívesen keresték a tőkék értékesítését a magyar vidéki központokban. Megszorított hitellel és kibővített kamatlábbal kapnak visszszámítolást: az üzleti életben el sem képzelhető önzetlenség lenne, tehát ha ők viszont bő marokkal nyújtanak a kölcsönöket és ma is a le-tűnt aranykorszak olesó kamatlábat számítanak. Ilyen körülmények között még szemrehányásnak se vehető, ha feljegyezzük: a jutalék az elmúlt héten megtartotta az aradi bankokba is diadalmas bevonulását.

És mégis: ép az ilyen nehéz, a föld-rengés veszedelmétől reszkető időkben az aradi előkelő pénzügyintézeteknek, azt képzeljük, egyéb hivatásuk van, mint lépésről-lépésre követni a fővárosi bankok kamatláb-ügetését.

Új stílus az iskolában.

Irta: Szőlősi István.

A közönség jó nagy része az iskolával csak az esztendő két hónapjában foglalkozik: szeptemberben és júniusban. A munkafelosztás elve szerint levélhullás kezdetén vak bizalommal a buza- és emberérés hónapjában sokszor vad kicsinylés-el.

Június lévén, a mi asztali társaságunk, mely a társadalom minden foglalkozását képviseli, szintén az iskolákról szürte le napi hangulatát. En vagyok ebben a társaságban a pedagógia egyedüli szakértője. Épen azért hallgattam, mert asztalunknál Eötvös Károly felfogása uralkodik: a szakértők csak addig tűrhetők lények, amíg hallgatnak. Mosolyogva hallgattam, noha a gyermekes és gyermektelen tagok egyaránt veszedelmesen közeledtek a személyeskedésnek ahhoz a bokrához, amelyből a hűség nyulát ki lehet zörrenteni. (Emberérés idején az „írás-beli” hasonlatokból szinte ragadnak hozzánk az efféle képek.)

— Velemszületett elnöki jogaimmal fölmentek a hozzáértők köteles hallgatása alól és ezennel kegyelmesen megengedem, hogy az eddigi júniusi szokás ellenére dicséret az iskolát, vagy szidd — a szülőket!

A versenyző asztali társaságok csúfolódása szerint Európában Orosz- és Törökországon kívül már csak nálunk van autokrácia, természetes tehát, hogy a kegyelmes engedelmet parancs-

nak vettem és kineveztem a helyemet előadói széknek.

— Nehéz nem élnem az alkalommal és az évvégi osztályozásokban összegyűlt sok mérget elnöki engedelemmel rá nem zúdítanom a mindig mélyent tisztelt közönségre. De végre is a a közönségnek nemcsak a színházban van mindenkor igaza, hanem az iskolában is. Ma már a lélek magvetői nem vad rengetekben dolgoznak, mint egykor narsiai Benedek lelkes gárdája. Amíg tehát a szülőknél mindig csak kifelé látó szeme az iskolába eljut, a körülötte hullámzó élet nyomoruságaiból és csufúságaiból annyinehez érzést szedett magába, hogy az iskolát akkor sem láthatnászépnek és jönnek, ha ez más-milyen lehetne is mint a körülötte zajongó élet. Az iskola pedig olyan, mint nálánál sokkal fiatalabb, de nevelő erőben vele ugyancsak vetélkedő testvére, a sajtó: tükre a maga korának, mely régi hagyományokból és új vágyakból táplálkozik. Mindenkor megérdemli az ő iskolát, valamint hogy ma nincs társadalom, melynek rosszabb volna a sajtója, mint amelyhez fenntartó ereje van. Elégedetlenek vagyunk mindannyian — másokkal. Annál elégedetlenebbek, mert a bennünk önmagunk ellen is lappangó elégedetlenséget is átvisszük a közeli és távoli szomszédokra. Ez a lelki erőátvitel. Ilyenkor évezredek óta az iskolához fordulnak az emberek megváltásért. Legújabbban fordulnak csak a sajtóhoz is. Miután mindketten: az iskola és a sajtó csak apró részletekben tudja teljesíteni a megváltást: a türelem erényét csak

befelé, a hibáztatást azonban kifelé gyakorolók nagy tömege tehet-e mást, minthogy szidja a megváltókat? A júniusi iskolaszapulás igazán nem büne a közönségnek, hanem csak természetes állapota. Ami pedig természetes, tehát szükségszerű állapot azt nem kárhoztatjuk mi, az iskola emberei sem, akik Coméniusszal, Rousseauval, Pestalozzival és a természetesség többi nevelőapostolával álmodunk és ébredünk.

— Igen, gyermektelen és gyermekes tag-társak, nem szidni jöttem a szülőket, hanem dicsérni, amiért minden év júniusában leszállítják a mindenhatóság paripójáról azokat a tanítókat és tanárokat, akik olykor csak honmentőknek, máskor azonban megváltóknak hiszik magukat, mert a különben szeptemberben is elégedetlen társadalom méla akkordban tőlük kérte a jobb kort. Aki ettől a júniusi szidástól úgy a falhoz vágja az idealizmusát, hogy őszre sem támad fel, azért úgy sem kár. Aki azonban olyan erős legény, hogy állja az ütést, a kritikában megedzett idealizmussal végzi majd a fejlődésnek azt a kis részét, mely a lassú megváltásból ő reá esik. Amíg júniusonkint szidják az iskolát, addig bizonyos, hogy a társadalom elégedetlen önmagával. A haladásnak pedig erre az elégedetlenségre szüksége van. Elviseljük mi tanárok ezért a haladásért a júniusi záporokat és még csak a vallomást sem kívánjuk, hogy a társadalom tulajdonképen önmagával elégedetlenkedik, amikor az iskolát szidja.

A földbirtokos: Kérem az elnököt, állapít-

Tőkeemelések, új alapítások évadján a bankok gyakran apellálnak a közönség bizalmára. És ez a bizalom a pénzintézetek létének alapja. Igaz, hogy a közönség nem csupán bizalomból ülteti részvényekbe, betétekbe a pénzét, hanem annak könnyű, kockázattól nem zavart szaporítása végett. De e mellett kétségtelenül nagy része van a bizalomnak, a melynek révén az alaptőkét, sőt az igazgatósági tagok anyagi garanciáját jóval felülhaladó tőkék kezeléséhez jut a bank. Ez a bizalom még az érzelmi momentumokat nem ismerő üzleti életben is kötelezi valamire a pénzintézeteket.

És ugyancsak tőkeemelésekkel kapcsolatosan szokták emlegetni, hogy a megnövekedett saját tőkék által függetlenebbé, önállóbbakká lesznek a pénzintézetek. Most szükség van rá: miért nem élnek ezzel a függetlenséggel a pénzintézetek? Igaz, hogy a mikor a pénzintézetek drágán kapják a visszleszámitolást, akkor drágábban kénytelenek adni a kölcsönt. Azonban a visszleszámitolás nem adja a pénzintézetek tőke-beszerzésének tulnyomó részét. Hiszen a túl-nagy visszleszámitolás a pénzintézeteket akadályozná szabad mozgásukban, ettől pedig az aradi bankok mindig dicséretesen óvakodtak. S a visszleszámitolásnál sokkal nagyobb mérvű tőkéket rekviráltak a bankok a betétek által, a melyek után ma is négy, négy és fél, vagy a legélelmesebb betevőkkel szemben is öt százalékot fizetnek. Nem hagyjuk figyelmen kívül, hogy ezekkel szemben vannak a pénzintézeteknek lekötött követeléseik, törlesztésre adott kölcsöneik, a melyeknél a boldog időkben kikötött kamatlábat szedik ma is. Ámde ép az immobilizáció kerülésének elve alapján ezek se képezik tulnyomó részét a kihitelezett tőkének.

Ezek a megjegyzések ha nem is hivalkodnak nagy hozzáértéssel, de bizonyára nem döfik fel az igazságot. Ezek alapján pedig megállapítható, hogy a vidéki pénzintézeteknek a drága visszleszámitolás és a lekötött olcsó tőkék mellett is módjukban van közönségük részére a pénzviszonyok súlyos hatását mérsékelni, — *hacsak nem az a céljuk, hogy a mai*

súlyos körülményeket nagyobb jövedelmszerzésre használják ki.

Olyan vád ez, a melyet nem akarunk s bizonyára nem is méltányos az aradi pénzintézetekkel szembe szegezni. Eddig se voltak ők osztalék-politikával vádolhatók; hisszük, hogy a csábító alkalom se sodorja őket erre.

Mert pusztán kamatot számítani, annyit, a mennyire mód van: — minden, csak nem közgazdasági misszió. S ha eljön a mérlegek és beszámolók februárja, a közönség sokkal kisebb elismeréssel fogja azt a pénzintézetet tekinteni, a mely aránytalanul megnövekedett jövedelmet tüntethet ki, mint azt, a melyik a haladásnak rendes lépcsőin jut előre, de bebiztosíthatja, hogy anyagi erejét a maga körében közönsége érdekeinek védelmére használta.

A husrágóság ellen a hatósági megszárszésekkel védekeznek; az önző bankpolitika bizonyára megteremtené a városi takarékpénztárak után való vágyat. Nem akarunk most ennek életre hivatottságáról, vagy hibáiról szólni; hiszen, ha ez sikeres védőeszköz lenne is, a védekezés ideje és szükségessége nem következett be. De azt meg lehet állapítani, hogy azt a bizalmat és rokonszenvet, amelyre a pénzintézeteknek oly nagy szükségük van, ezek csak azzal erősíthetik meg és tehetik állandóvá, ha tanujelét adják annak, hogy a válságos időkben a pénzpiac súlyos jelenségeit, lidérenyomásait az őket fentartó osztályok számára igyeksenek minél inkább kikerülhetővé, minél könnyebben elviselhetővé tenni.

Elismerjük, hogy ez nem csupán tőlük függ. De, fölülemelkedve a szatócskodó üzleti elveken, igen sokat tehetnek ők is. S mindazt, amit érdekeik veszélyeztetése nélkül megtehetnek, tegyék meg. És ha az alacsony betétkamatlábat annak idején közösségre jutott a konkurrenca: alapodjék meg most annak a nagy célnak érdekében, hogy a helyi gazdasági élet megpróbáltatásait enyhítsék. Vagy ha az ilyen megegyezés elképzelhetetlen: kezdje meg ezt az okosságot egy, hogy a többi kövesse.

*

Ezzel köszöntjük Jutalék ő méltóságának bevonulását. Méltóságos ur, erre az udvari tanácsosok is ritkák; hagyja el a tisztet, öreg vidéki méhkasokat s ha már kinőtt a szövetkezetekből, tisztelje tovább a budapesti törpebankokat, amelyek egész másként veszik a közgazdasági hivatást, mint ahogy mi megszoktuk s ahogy a jövőben is látni szeretnők. +

A székelység Aradon.

Gyászmise a vértanukért. — Diszközgyűlés a városházán. — A színház ünnepe. — Ünnepély a vértanuk szobra előtt — Estély a Fehér Kereszt-szállóban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Az aradi Székely Otthon, mint megírtuk, október hó 5 ikén és 6 ikén országos székelygyűlést rendez. A székely mozgalomnak az a célja, hogy a nemzetiségek lakta vidékeken élő magyarságot erkölcsi erejével megvédje, hogy nemzeti pénzalapot teremtsenek, amelynek segítségével és az élőszó hatásával odahasának, hogy a magyar családok ne idegenkedjenek gyermekeiket kereskedői vagy iparos pályára adni.

Az októberi ünnepségekre nagyban készülődik a rendező-bizottság, amely most küldte szét a programot. A két napos ünnepély sorrendje az alábbi:

Október hó 5 ikén reggel fél kilenc órakor az ünnepélyre megérkezett vendégek összegyűlekeznek a Székely Otthon helyiségében, ahonnan háromnegyed kilenc órakor a minoriták templomba vonulnak, ahol résztvesznek a vértanuk emiéseztére tartandó gyászmisszen. Vendégek vezetője *Elek Béla*, Háromszéki püspök főispánja lesz. A mise után a 48 as ereklyemuzeumba vonulnak.

Déliután fél négy órakor a vendégek a városháza dísztermében összegyűlekeznek, ahol diszközgyűlés lesz. Ennek tárgysorozata a következő:

Énői megnyitó Tartja: *Bedő Árpád* dr. az Otthon elnöke. Egyesületek, testületek, kiküldött képviselők igazolása. Udvözlő beszéd. Tartja: *Barabás Béla* dr. az országos függetlenség és 48 as párt alelnöke, az otthon rendezéséje. *A határvidéki rendszer hatása a székelység mai kulturájára.* Előadja: *Sándor József* az E. M. K. E. t. alelnöke és főtájkára. Alapvető diszbeszéd. Tartja: *Sebess Dénes* dr. igazságügyi miniszteri tanácsos, mint a székely-

suk meg ebből a gyanus pedagógiai előadásból, hogy a fizetésemelést váró tanár a munkának csak kis részét akarja vállalni. Ezt nem lehet tűrni. A mindenhatóságról való lemondás leple alatt csak kicsit dolgozni, kényszererő munkával súlyosbított vakációelvonást érdemel.

Az építőkollalkozó: Kétségtelen, hogy ez az amerikaiás bevallása.

Az elnök: Figyelmeztetnem kell asztali hű jobbágyaimat, hogy mindenható csak a társaság elnöke erről tehát az iskola emberei le sem mondhatnak.

Én: Köszönöm az elnök hathatós védelmét. Szerényen meg kell azonban jegyezni, hogy a múltban sokan voltak, akik az iskola hatalmát mindenekfölöttvalónak mondták és hogy ez a múlt nem egy helyütt ott terpeszkedik a jelen területén. A szegény jelen sokszor úgy elgyöngül a múlttal folytatott küzdelmében, hogy csak a jövőben tud bizni. Vannak azonban órái, amikor önmagába is bízik. Ilyenkor látható az iskolában az új stílus.

A mérnök: Az iskolában is van szecesszió?

Én: Minden élő szervezetben van fejlődés, mely a szecessziók sorozata. Az iskola sem kivétel az élő szervezetek közül: együtt fejlődött az egész társadalommal és változataiban más és más volt a stílus.

... Kezdetben volt a száj és fül. A száj volt a tanító, a fül a tanuló. Az sokat beszélt, ez annyit hallg tott, amennyi jólesett neki. De hogy békében élhessen a szájjal, úgy tett,

mintha mindent meghallgatna és a lélekben mindent megtartana. Ez akkor volt, mikor a világon a legnagyobb úrként a szó uralkodott. A világ pedig a szót mindig uralta és ha időnkint úgy tetszett is, hogy a szó elvesztette mindenhatóságát, az a látszat mindig hamar elmúlt. Mert legtöbbször látszat volt csak a szó terjesztése az iskolában. Valóság csak a kongás volt a lélek ürességében.

Az iskolák nagy többségének stílusa még mindig ezé a múlté. Nagy tömegeken egy az úr, az az egy, akié a szó. A tömeg hallgat és engedelmeskedik. Engedelmesen gondolkodik, engedelmesen érez s gondolkodás és érzés nélkül engedelmeskedik. A tanító mint középkori oligarcha a magaslatról osztja tanításait és parancsait. Minden szava értékes. Hogy el ne vesszen egy is nagy hangon kiáltja a fülekbe. A füleknek épen azért egy helyben kell maradniok. Ez csak úgy lehetséges, ha a fülek tulajdonosai moecanás nélkül ülnek helyükön. A kezek vagy a hátán keresztbe, vagy a padon elöl vannak összetéve. A mozgás ezzel a stílussal nem fér össze. Megrendítő, síri a csend, mely a tömegképzés e gyárában honol. Az életnek még a lehetete is hiányzik e tömegben, ha a tanítógyárosnak jól moduláló hangja van, mert akkor nem is előad, hanem szónokol és szaval. Ez a stílus a cifra szavak — minden rokokónál cifrább szavak — stílusa. Ebben a „hódító” stílusban az egyszeregy is érzésekkel körülteremtettézt. Hát még a történelem?! Ott

a tények egyenest megfuladnak a nagy hangulatban, azaz, hogy a nagy hangban. Mind e mámorító érzésnek azonban katonás mozdulatlan-ságban kell elférnie. Így kívánja ezt az iskolai fegyelem, a tanítói mindenhatóság emberi formája, mely mindennél, még a szónál is nagyobb középkori hatalmasság. Aki ilyen hallgató tanulóereget fotografál le, műviák képét kapja, a-ik várják a vándorló lelkeket.

A szó mellett hosszú évszázadok után nagy nehezen helyhez jutott az iskolában a kéz és a szem is. Azóta a kéz sokat mutat, de a szem is csak annyit gyűjt a lélekbe, amennyit fáradtság nélkül megbir. Amilyen fáradhatatlan a tanítókéz a mutogatásban, olyan kész a néző szem az érdeklődés mutatóására, ha mindjárt nem győzi is követni a kezét. A szem mögött is bizony egyenlőtlenül fejlődött a lélek. A szem és a fül önzését most már a cselekvő kézzel bírja le az iskolában az új stílus. Ami szó el-siklik a tanuló füle mellett vagy ott marad holt képeknek a szemlencse mögött, eljut a lélekbe a tapogató, forgató kéz idegei révén. Akárhány népiskolában mozgással és mozgással szerzik a tanulók tapasztalataik jó részét. Már nálunk is vannak olyan középfokú iskolák, ahol a tanárok nemcsak mutatnak természettudományi kísérleteket, hanem nézik is, hogy ezek egyenként vagy kisebb csoportokban hogyan csinálják a kísérleteket. A Szokratesz felfogása érvényesül a cselekvő kéz e stílusában; a tanító csak babáskodik a

tanfolyam *nyolc hónapos* lesz, minden délutáni előadásokkal és azon a kereskedelmi levelezésen, könyvvezetésen és számtanon kivül a *gyorstrást és gépirást*, mint kötelező tantárgyakat fogják előadni. A kör a női kereskedelmi tanfolyam céljaira saját helyiségében megfelelő terem enged át. Amennyiben kellő érdeklődés mutatkozik, nemcsak az ideai tanfolyam valósul meg, de kilátás van arra, hogy Arad városa egy *állandó modern tanügyi intézménnyel* fog gyarapodni. A tanári kar összeállítására a választmány bízott meg. Az esti kereskedelmi tanfolyam az eddigi keretek között fog működni, külön gyorsirási tanfolyammal kibővítve. Ez utóbbira a jelentkezők a kör titkári irodájában történnek.

Orómmal vették tudomásul, hogy *Andrényi Károly* aradi nagykereskedő a kör tiszteletbeli tagja 52 értékes könyv adományozásával gyarapította a könyvtárat.

Végül *Tedeschi Viktor* elnök hazafias szavakkal emlékezett meg arról, hogy szeptember 19-én lesz *Kossuth* Lajos születésének évfordulója és utasította a pénztárost, hogy a kör régebbi határozatához képest e napon a *Kossuth-szobor* alapja részére a kör rendes hozzájárulását küldje meg. Ezenán több új tagot vettek föl.

Eszterházy gróf váltója.

Letartóztatott uzsorás.

Fegyvergyakorlatról a börtönbe.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

A nagyváradi rendőrség letartóztatta *Weisz Iván* nagyváradi háztulajdonost és ügynököt. A fiatalember uzsoráskodással és sikkasztással van vádolva. *Weisz Iván* ismert, élénken szereplő alakja volt a nagyváradi kereskedő világnak. Letartóztatása nagy feltűnést kelt, s most már a fiatalember olyan üzelmeiről bomlik le a homály, amelyek megmagyarázzák gyors karrierjét. Az alig huszonöt éves ember már egy emeletes ház tulajdonosa és már is nagy kiterjedésű üzleti összeköttetése volt. Nemrégiben házasodott és a múlt év telén Párisban járt valami nagy ipartelep alapítása végett. Általában élénk üzleti temperamentumú, kalandos hajlamú és mint most alapos gyanu mutatja, nem tiszta kezű ember *Weisz Iván*.

Ádám Dezső debreceni főhadnagy a

napokban feljelentést tett a debreceni kir. ügyészségnél *Weisz Iván* ellen sikkasztás és uzsoravétség címén. Előadta feljelentésében a főhadnagy, hogy ez év május 14-én kölcsön vett *Weisztól* 3000 koronát. A fiatal ember rávette, hogy ez összeg ellenében egy 4000 koronáról szóló nyugtát adjon neki és zálog gyanánt egy váltót. A főhadnagnál véletlenül egy 12,000 koronáról szóló váltó volt, a saját és *Eszterházy Pál* gróf aláírásával. Gyanútlanul adta zálogba e váltót azzal a kikötéssel, hogy legközelebb kicseréli egy 4000 koronáról szólóval. — Május 18-án a megállapodás értelmében kijelentette *Ádám* főhadnagy *Weisz Iván* előtt, hogy a 12,000 koronás váltót ki akarja cserélni. A fiatal ember látszólag beleis egyezett ebbe s az uzsorán kívül most még ravasz-ságához is fordult. Ravasz fiondorlással arra vette rá a főhadnagyot, hogy adjon neki egy 4000 koronás átvételi elismerő nyugtát, mert az első rossz, miután azon szerepel a zálogban hagyott váltó is. A főhadnagy nem sejtette *Weisz* szándékát és kiállította az új nyugtát. Az uzsorás erre ígéretet tett, hogy hazautazva Nagyváradra, azonnal visszaküldi a 12000 koronás váltót és a régi nyugtát. *Weisz* azonban nem küldött vissza a főhadnagnak semmit, hanem megtartotta az *Eszterházy* féle s az újabb váltót és mind a két átvételi elismervényt. *Háromezer* koronát kölcsönért most már így 24,000 koronát kötött magához.

Ádám főhadnagy látva, hogy veszedelmes ember kelepccéjébe került, dr. *Lánczi József* nagyváradi ügyvéd útján azonnal feljelentést tett *Weisz Iván* ellen, kérve letartóztatását és a lakásán való azonnali házkutatást, mivel attól tartottak, hogy értékesíteni fogja a papirokat. A debreceni kir. ügyészség el is rendelte *Weisz Iván* letartóztatását s a debreceni rendőrség eziránt tegnap kereste meg a nagyváradi rendőrkapitányságot. A letartóztatás azonban csak ma sikerült. *Weisz Iván* ugyanis 13 napi fegyvergyakorlatra volt behíva a 37. gyalogezredhez s mint katonát, nem lehetett letartóztatni. *Zilahy*-Antal rendőrbiztos, hogy *Weisz Iván* egérutat ne vehessen, az elfogató parancs vétele után

azonnal felkereste a póttartalékos kapitányát és közölte vele, hogy *Weisz Iván*ra várakozik a rendőrhatalóság. A kapitány kijelentette, hogy a fegyvergyakorlat ideje másnap reggel jár le és amint levetette katonaruháját, elfoghatják.

Reggel nyolc órakor *Kelemen* András rendőrelenőr kiment a várba és amint a fiatalember polgári ruhájában kilépett a várkapun, letartóztatta. A fiatal bűnöst a leleplezés nagyon megtörte és kétségbeesetten kérte a rendőrséget, hogy elfogását tartsák titokban. A rendőrség azt hiszi, hogy a korai uzsorás most felbátorodó, újabb panaszosok jelentkezésétől tart.

*Weisz Iván*t még a délelőtt folyamán vonatra ültették és átkísérték a debreceni kir. ügyészséghez.

A „Miramare“ házi tolvaja.

Cirkvenicai csendélet.

Az áruló aranylánc.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Cirkvenicában a *Miramare*-szállodában ezen a nyáron több lopás történt. A szállodal vendégeket állandóan meglópták. Nyilvánvaló volt, hogy házitolvaj működik, de a rendőrség, csendőrség és a szállodai vezetőség minden igyekezte kárba vészett, a tolvajt nem tudták megcsipni.

A tolvaj óvatos volt, csakis készpénzt lopott, amelyet ugyátszik, ottan fel sem használt, mert a legszorgosabb megfigyelés dacára sem sikerült megállapítani, hogy a szálloda személyzet közül valaki jövedelmen felül költsékezett volna.

Augusztus hónap vége felé *Szudovszky* Antal 25 éves piacér kilépett a *Miramare* szolgálatából, hogy fegyvergyakorlatra vonuljon be.

Szudovszky ellen, amíg a szálloda szolgálatában állott, semmiféle gyaluokok fel nem merültek, de amikor kilépett, a *tolvajlások a szállodában egyszerre megszűntek*. A szálloda vezetősége, amikor erre a felfedezésre jutott, megkérte a főkapitányságot, hogy figyeltesse meg *Szudovszkyt*, aki közben Budapestre jött és itt tartózkodott.

Az ügyet *Geguss* Dániel rendőrkapitánynak

tartásából, akkor az eleven fegyelem művészi magaslatra emelkedik. Hogy mi az az eleven fegyelem? Mikor az emberek figyelmeztetés nélkül is megérik, hogy az együttlét összhangját — nem a szomszéd zavarta meg. A művelt családokban ilyen a fegyelem. Az iskola pedig nagy művelt család, melynek demokratikus feje, nem pedig zsarnoka a tanító. Az ilyen iskolában a tanulók mindig együtt dolgoznak tanítójukkal s mindig úgy érzik, hogy éppen azt csinálják, ami után vágytak. Ez az érzés a legnagyobb nevelő erő, mert a gyermek lelkét egész mélységében kitarja előttem.

Hadd mondok el egy példát ideai emlékeimből!

A felsőbb leányiskola I. osztályában olvastuk *Jókai* szép leírását a Hortobágyról. A zámí pusztá halmairól és három kútjáról azt mondja, hogy olyan, mint a Golgota. Néhány szóval megmagyaráztam a hasonlat alapját és figyelmeztettem a lánykákat, hogy az aradi vár mögött van a mi nemzeti Golgotánk. Ahogy *Jézus* az emberiség boldogságáért halt meg, úgy halt meg a magyar nemzet boldogságáért az a Tizenhárom. Ők a szabadság magyar vértanúi. Azt hittem, készen vagyok, olvashatunk tovább, hiszen megmagyaráztam, amit a gyermekek lelkében homályosnak gondoltam. Mondja azonban az egyik leány: „Nem mind a tizenhárom vértanú volt magyar; *Damjanich* szerb volt.“

Végig nézek az osztályon és látom, hogy több szempár várakozással csillan meg. Köztük olyan lánykáké, akik a családi körben ritkán hallanak magyar szót, a magyar érzést az iskola gyökerezetheti csak meg jól bennük. Nem az olvastatást, hanem a beszélgetést folytattam tehát. Egyszerű mondataimmal és őszinte érzéssel közvetlenségre törekedtem, mikor a maguk fejével szabadon gondolkodó kicsinyeim-mel megértetni igyekeztem, hogy a *Damjanich*ok idegen volt a szavuk, de magyar volt a tettük, mellyel a magyar igazságot védtek. Mikor pár pillanatra megszakítottam mondataimat hogy az arcokon látható érzés a kicsi szívekben még mélyebbre ássa medrét, csillogó szemmel és kicsattanó hangon mondja az egyik német anyanyelvű lányka: „Ugy-e tanár ur, mindenki ahhoz a nemzethez tartozik, amelyikkel a szíve érez?“

Jobban nem tudtam volna befejezni tanításomat, mint e gyerek szavaival. Nem is kerestem más szöveget. Valami megható volt a csendben, mellyel az izgékony-mozgékony leánykák elgondolkodtak a szívekből társuk ajkáról pattant szavakon. Mindegyik arcán ott volt az öröm, melyet azok éreznek, a kik valahol rátalálnak az igazságra. Ha én fejezem ki az igazságot, az nekik csak kölcsönkapott szó lett volna, így mindegyik a magáénak érezte.

A közjegyző: Tetszik nekem az új stílus: olyan, mint a jól megfogalmazott szerződés, nem lesz miatta a jövőben baj. Csak azt nem

látom be, miért nem foglalhatná el hamarosan a régi helyét?

Én: Mert ebbe a stílusba eltanultsággal nehezen lehet beleönteni a tartalom igazságát. Nagy rátermettség kell hozzá. Ezt pedig a tanítói pálya még soká csak szörványosan fogja vonzani. Az ok az általános gazdasági viszonyok és a különös iskolai intézmények. Elnöki engedelemmel se mennék bele ezek fejtegetésébe. Mégis visszaélek a helyzettel és rámutatok arra, hogy az új stílus nem vonulhat be addig az iskolákba, amíg azt kérdik ezektől: mennyit tanultak meg itt a gyermekek és nem azt, hogy tanultak? Hathatósan előkészíteni az az új stílust, ha azok a hivatott hivatalosok, akik felügyelnek az iskola munkájára, nem annyira az évvégi vizsgálatokon, vagy röviddel azelőtt látogatnának el az iskolába, hanem az évközi munka idején. Az én tanításom értékét ne abból állapítsák meg, mennyit tud a növendékem, hanem abból, hogyan tanul. Rossz tanító tanítványai is sokat tanulhatnak a vizsgálaton, jól tanulni azonban csak jó tanítótól lehet. Az iskolai felügyelők hivatása nem annyira a tanítók megbírálása, mint a tanulás megkönnyebbítése.

A földbirtokos: Kérem az elnököt, mentse föl az előadót a kényszererátás alól, megadjuk neki a vakáció szabadságát.

osztották ki, az detektiveket bizott meg a nyomozással.

Szudovszky az Alsó-Erdősor-utca 28 ik számú házában lakott kedvesével, Véték Róza 23 éves szobaleánnyal Kurz Jakab szobafestőnél. A detektivek állandóan figyelték, de Szudovszky és a kedvese szerényen, csaknem szegényesen éltek és semmiféle gyanúra okot nem adtak. Egyszerre azonban változás történt. A hölgynek a nyakára aranylánc került, azután Szudovszky a kedvesével elutazott Bécsbe, ottan elsőrendű szállodában szálltak meg. Szudovszky egy kiváló orvostanárt konzultált, uri módon éltek, azután visszajöttek Budapestre. Mostan már itten is meglátszott rajtuk a jó mód.

A rendőrkapitány erre tegnap elrendelte Szudovszky lakásán a házkutatást, amely kellő eredménnyel járt. Véték Róza bőröndjében 2828 korona készpénzt találtak. Szudovszkyt és kedvesét behozták a főkapitányságra, itten mindketten tagadták, hogy lopás útján jutottak volna a pénzhez, de a pénz eredetére nézve felvilágosítást adni nem tudtak.

Szudovszky azt mondta, hogy a pénzt ő és kedvese, aki Balaton Áligán volt egy szállodában szobaleány, borralalókból takarították meg, különösen Véték Róza volt nagyon keresetképes.

A két gyanúsítottat ma reggelig őrizet alatt tartották. Mai kihallgatásán azután Szudovszky a pénz eredetére vonatkozólag a következő mesét mondotta el:

Augusztus 3-án vagy 4-én történt, hogy a Miramare-szállodában egy bécsi vendég kiakasztotta a folyosóra a nadrágját. A nadrágban felejtette pénztárcáját, amelyben 5000 korona készpénz volt. Ez a pénztárca eltűnt. A csendőrség, rendőrség kereste, házkutatást tartottak a szállodában, de eredménytelen maradt. Ekkor neki — Szudovszkynak — eszébe jutott, hátha a tolvaj a padlásba, valamelyik kéménynyílásba rejtette a pénztárcát. Amikor a hatóságok emberek elmentek, ő rendezett házkutatást és megtalálta a pénztárcát. Nem azért kereste és nem azért találta meg, hogy visszadjon, hanem kiment a Vinodor-erdőbe és ott egy kő alá rejtette. Akkor azután azon törte a fejét, hogyan szabahalhatna meg a szállodából. A véletlen közrejátszott, katonai behívójegyet kapott a hadgyakorlatokra. Azonnal felmondott és eljött a szállóból kellett utaznia, mert észrevette, hogy megfigyelik, de csak Fiuméig ment vonaton, onnan gyalog vissza a Vinodor-erdőbe, elhozta a pénzt s a kedveséhez utazott Balaton-Áligára. Kedvese is elhagyta a szolgálatot és eljöttek Budapestre azzal a szándékkal, hogy itten kávéházat nyitnak. De Szudovszky beteg lett, vesekövet kapott és elutazott Bécsbe. Így lett gyanússá a rendőrség előtt.

Mintán nyilvánvaló, hogy a pincér az 5000 koronát lopta, de más lopásokat is követett el, az is bizonyos, hogy Véték Róza tudott kedvese lopásairól, a rendőrség mindkettőt letartóztatta.

SPORT.

+ Országos sportverseny Temesvárott. A Temesvári Atlétikai Klub holnap, vasárnapon országos bajnoki atlétikai versenyt rendez. A versenyre 42 atléta 92 nevezést adott be. A fővárosból a Magyar Atlétikai Klub, Főrenvárosi Torna Klub és a Magyar Testgyakorlók Köre neveztek legjobb versenyzőiket, míg a vidékről az Aradi Atlétikai Klub, Szegedi Atlétikai Klub és az Aradi Meteor Kerékpáros Egylet jelentkezett.

Pénzünk, az nekünk nincsen...

Arad város tanácsának szeniális ötlete támadt. Szabadalmat még nem kért rá, de az idea annyira eredeti és érdekes, hogy a patentírozást sürgősen ki kellene járnai.

Pénzünk, az tudvalevőleg nincsen. De nincsen a bankoknak se. Vagy legalább is, nem adnak.

Hanem mit nekünk a bankok! Ki kér már pénzt a bankoktól? Arad város polgármestere ilyen taposott utakon nem jár. A szerdai közgyűlésen bejelentette a tanács, hogy Arad

ezután nem fogad el kölcsönt mástól, — csak az államtól.

Hogy ezt miként kell kijárni, azt a fenti kép mutatja.

Igaz ugyan, hogy ha a mi tervünk sikerül, akkor nincs városa, nincs községe, nincs faluja az országnak, mely pénzt ne kérne az államtól, de hát ez már az állam baja. Mi egyszerűen szabadalmat veszünk az ötletre, s ennek jövedelméből apasztani fogjuk a pótdát.

Agyafurt város vagyunk mi, az áldóját!

A vaggongyár mérlege. Nyolc százalék osztalék.

Fölemelik az alaptőkét.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Az aradi Weitzer János-vaggongyár, amely tudvalevően július 1-én zárja le üzleti évét, most állapította meg a legutóbbi üzleti év mérlegét. Ez az év rendkívül kedvező a vaggongyárra; a nyereség meghaladja a félmilliót, amelyből bőséges leírások, a tartalék- és segélyalapok dotálása után a részvényeseknek nyolc százalék osztalék lesz kifizethető. Az üzlet eredményről a gyár igazgatósága a következő hivatalos értesítést adta ki:

A Weitzer János gép-, vaggongyár és vasöntőde részvénytársaság aradi igazgatósága a mai napon tartott ülésében az 1906/1907 év tiszta nyereségét, az előző év 30.000 K. nyereség-áthozatalával együtt 530 936 korona 20 fillérben állapította meg és elhatározta, hogy a folyó évi október hó 13-án tartandó közgyűlésnek javasolni fogja, miszerint 97.090 korona leírásokra, 58.529 korona 48 fillér a tartalékalap javadalmazására, tisztviselői segítőalapra 20.000 K. és a munkás segítőalapra 20.000 K. fordítsassék, végül részvényenként 20 K. (8%) osztalék fizetessék s a fennmaradó 74.260,42 uj számlára vezetessék elő.

Ez a kedvező mérleg mindenesetre a vagoniparban beállott előnyös jelenségeknek tulajdonítható, de a konjunkturák eredményes kihasználása a gyár kiváló, szakavatott vezetőinek, Herzel Bernát kereskedelmi és Müller Gyula műszaki igazgatónak érdeme.

Az elmúlt évben hat, azt megelőzően öt százalék volt a vaggongyár osztaléka. A mostani mérleggel a vaggongyár ismét a jobb korszakba jut, ép úgy, mint mű-

ködésének kezdetén. Csakhogy a mig akkor a kedvező mérleg nem jelentett reálisan kedvező állapotot, mert a vezetők törekvése a forszírozott osztalék-fizetés felé irányult, most a főnti mérleg a reálisan kedvező, s a jövőnek biztosítékait magában rejtő állapotot jelenti.

Dicséretre méltó része az igazgatóság határozatának, a melylyel huszezer koronát a munkások s ugyanannyit a tisztviselők segélyalapjára szántak. Óhajtandó lenne, ha ez az irány tovább fejlődne és a vaggongyár a kedvező esztendőket a tisztviselők nyugdíjalapjának megteremtésére fordítaná.

A mint értesülünk, az aradi vaggongyár a közel jövőre új részvénykibocsátást tervez. Kétségtelen, hogy a pénzügyi viszonyok az alaptőke-emelésre nem a legalkalmasabbak, azonban a vaggongyár, a mikor erre nézve végleg határoz, birtokában lesz a garanciának, amely a részvénykibocsátás sikerét biztosítja.

Halálos vasuti elgázolás.

A veszekedés áldozata.

Elütötte a robogó vonat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Megrendítő szerencsétlenség történt ma este a berzovai vasuti állomás közelében. Az Erdély felől érkező személyvonat a váltó közelében elütött egy embert, aki olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy most a halállal vívódik. A szerencsétlenségről berzovai tudósítónk az alábbiakat jelenti:

Ma este hét órakor az Erdély felől érkező személyvonat a váltó közelében elütött egy embert, akit a váltóór talált meg a töltés mellett árokban, ahol vérbe fagyva, eszméletlenül feküdt. A váltóór azonnal jelentést tett a berzovai állomásfőnökségnek, ahonnan a csendőr

séget és táviratilag *Bradeán* Athanász máriaradnai járási és vasúti orvost értesítették a szerencsétlenségről. A csendőrség megjelent a helyszínén s a súlyosan sérült embert első segélyben részesítette.

A szerencsétlenül járt ember magához tért s a csendőrök kihallgatták. Elmondta, hogy *Sztancsu* Józsefnek hívják és lippal gyümölcs árus. A szomszédos *László* községben volt a feleségével s itt almát vásárolt. Este felé a feleségével összeveszett, aki őt az almával megakasztott kocsinál hagyva, a berzevai vasúti állomás felé futott. *Sztancsu*, amikor a felesége eltűnt, utána futott, hogy az elutazását megakadályozza. Az uton nem találta meg a feleségét s ezért az állomás felé igyekezett. Hogy az utját megrövidítse, a vágányok mellett haladt az állomás felé. Alig tett azonban néhány lépést a vágányok mellett, a vonat utolérte és a *mozdony* elütötte.

A vasúti orvos még az est folyamán kiérkezett a szerencsétlenség színhelyére és megállapította, hogy *Sztancsu* sérülései *feltétlenül halálosok*. A szerencsétlen embernek két bordája törött össze, súlyos belő sérüléseket szenvedett s azonkívül a lábán és kezén is súlyosan megsebesült.

A súlyosan megsebesült embert a kórházba szállították. A szerencsétlenségért senkit sem terhel a felelősség s csakis *Sztancsu* vigyázatlanságából történt a végzetes baleset.

Beharangozás.

A Ház munkaprogramja. — A képviselők a pusztaszeri ünnepen. — Politizálás poharazás közben. — A rakoncátlan vármegyék dolgai. — A fiumei határozat revíziója. — Összeülnek a delegációk.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 14.

A parlament őszi munkaprogramján nagyot változtatna, ha — amint ma politikai körökben beszéltek — valóra válik az a föltevés, hogy a kiegyezés alighanem csak a tizenkettedik órában, december végén létesül. Ez a munkaprogram azonban hiteles formában még nem ismeretes s így az esetleges változás jelentőségét nem lehet mérlegelni.

A politikai korzón, a *Kossuth* Lajos utcában természetesen emlegetnek sok olyan dolgot, amely állítólag a legelső napok programján szerepelne, de bizonyosat nem tud senki.

A korzó ma különösen népes volt. Találkozót adtak egymásnak azok a képviselők, akik részt vesznek vasárnap a pusztaszeri Árpád-ünnepen. A vendégek egy része már reggel elutazott, más részük csak este utazik *Günther* Antal igazságügyminiszterrel, a legtöbben azonban a délutáni gyorsvonattal mennek Szegedre. Az ünnepen nagyszabású beszédek is hangzanak el, de politikai nyilatkozatok nincsenek tervbe véve. A banketten azonban, amely elengedhetetlen része az ünnepnek, nyilván *politikai vonatkozású felköltözések is fognak elhangzani*. A nemrég megalakult alföldi függetlenségi pártszövetség, amelynek Szeged a székhelye, erősen lesz képviselve, de óvakodnak attól, hogy pártpolitikai színezetet adjanak a dolognak.

A képviselők, akik az ünnepi alkalomból nagyobb számban tartózkodtak a fővárosban, felhasználják az alkalmat egyúttal arra is, hogy a belügyminiszterium-

ban bizonyos fontosabb ügyekben információt szerezzenek. Néhányan felkeresték magát *Andrássy* Gyula gróf belügyminisztert, többen pedig a vármegyei ügyek referensénél jártak és a különféle vármegyékben sűrűn ismétlődő zavarok iránt érdeklődtek.

Az érdekelt vármegyék képviselői október elején szűkebb konferenciát tartanak ebben az ügyben, majd a koalíciót is felszólítják, hogy foglalkozzék a bajok gyökeres orvoslásának kérdésével.

*

Zágrábból jelentik, hogy legközelebb revideálni fogják a fiumei határozatot, a mely tudvalevőleg a horvátok és magyarok csatlakozását mondotta ki. *Supilo* néhány napja a horvát fővárosban tartózkodik és a dalmátországi horvátokkal tárgyal. Jelenleg új határozati javaslat előterjesztését tervezi.

*

A legközelebbi delegációk munkaprogramja és összehívása dolgában a kiegyezési tárgyalásokkal elfoglalt kormányok eddig nem határozhattak. Ha ezek befejeződtek, akkor nyomban határozni fognak a közös budget megállapítása s a delegációk összehívásának időpontja felett.

Azt hiszik, hogy a költségvetés körül nem merülnek fel nehézségek, mert az 1908. évi közös budgetben *nem lesznek újabb követelések* s az csak a természetes fejlődésnek megfelelően emelkedő kiadás-többletet foglalja magában. Hogy a delegációk még ebben az évben elvégezhetik-e munkájukat s megállapíthatják a jövő évi közös budgetet, az a kiegyezési tárgyalások lefolyásától függ.

Arról a szándékról, hogy ebben az évben csak rövid delegációs ülészak lesz s ebben a közös kiadásokra indemnitást kérnek, mértékadó helyen csak a lapokból szereztek tudomást, mert most elég az idő arra, hogy *normális szessziót* tartsanak.

A külügyminiszter a delegáció legközelebbi ülészakát fel fogja használni arra, hogy kimerítő felvilágosítást adjon a deziói és ischli találkozásokról s kiterjeszkedik az orosz külügyminiszterrel e hónapban megtörténő találkozás méltatására is.

Romantika a vármegyében.

A monyászi erdő vad fia.

Vazul összezördült a családjával.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Aradvármegye hivatalos lapja, amely tudvalevően nem a hírszolgálatra és szórakozni vágyó olvasók számára készíti száraz közleményeit, ma az érdekességek halmazával jelent meg. A hirdetések közül, ha az ember mélyen néz a szürkeségükbe, szinte ugranak az érdekes, novella-szerű vonatkozások. Különösen két nevezetes hirdetése van.

I.

Monyászán, az erdőben egy „vad fiut” találtak. Olyasféle lehet, mint *Hany Istók*, aki a Dunántul lett nevezetessé. Értelmes szavakat adni nem tud, s nem lehet róla kideríteni, hogy ki fia, honnét való. Csak a kérdést ismétli, ha hozzá intézik. Ha azt kérdezik:

— Hova való vagy?

A gyerek bambán utána mondja:

— Hová való vagy?

Most a vármegye hivatalos lapjában a borossebesi főszolgabíró a következő érdekes hirdetést adta ki róla:

A folyó évi szeptember 1-én Monyásza község határában az erdőben, Belényesre vezető uton egy 10—12 évesnek látszó fiu gyermek találtott, a ki körülbelül 2—3 héttig mar az erdőben barangolt, a hozzá intézett kérdésekre választ nem ad, csak a kérdést, bármilyen nyelven intéztetik hozzá, *ismétli kifogástalanul*. Kérem a talált gyermek hozzátartozóit és mindenkit, aki a talált gyermek kilétéről valamit tud, köröztetni és feltalálás esetén engem értesíteni. Személyleírása: Kora 11—12 évesnek látszó, haja szőke, szemöldöke szőke, orra rendes, szája szabályos, fogai épek. Különös ismertető jelei: *kancsal*. Egyik lába talpát mindig a másik lába combjára helyezi, bárgyu, ha kérdezik, a kérdésre felelet helyett ugyancsak a hozzá intézett szavakat mondja vissza. Ruházata kopott kékes ing, kopott szürke fekete csikos kabát és egy ugyanolyan elrongyolódott nadrág, körülbelül 3—4 hete lehetett az erdőben egyedül. *Borossebes*, 1907. évi szeptember hó 5. Főszolgabíró.

II.

A másik hirdetést ugyancsak a borossebesi főszolgabíró adta ki. A hegyek között mindig történik valami. Itt ép fordítva áll a dolog: nem találtak valakit, hanem keresnek. A kutatott valaki pedig nem követett el semmi bűnt, hanem összeripakodott a családjával, s azóta úgy elment, hogy a híret se hallották.

Most a *domnu fibireu* segít keresni, hátha így a nyomára akadnak. Ezzel a hirdetéssel:

Docza Vazul musztesdi lakos családjával történt összezördülés után f. évi augusztus hó 29. és 30-ika közötti éjjelen hazuról eltávozott s azóta vissza nem tért. Személyleírása: Kora: 25 éves, haja: barna, szemöldöke: barna, arca: hosszú, fogai: épek, szeme: fekete, különös ismertető jele: *kancsal*. Távozásakor fehér vászon ruhát, fekete mellényt, darócot és fekete kalapot viselt. Hazuról meztelán távozott. Fekérem az összes hatóságokat, hogy nevezettet körözni és feltalálás esetén engem értesíteni sziveskedjenek. *Borossebes*, 1907. szeptember 3. Főszolgabíró.

Az előkelők ilyenkor hirdetést tennének közzé: *Vazul, gyere haza, minden meg van bocsátva*. Hanem a *Vazul* aligha érti a betűt, s ujságot is bajosan olvas. Ezért kell a személyleírásával visszacsábítani a családjához...

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi magántisztviselők szervezkedése. Az *Aradi Magántisztviselők Egyesülete* holnap, vasárnap délelőtt tartja ujjáalakuló gyűlését. Arad e fiatal, nagy hivatásra született területének életében az utóbbi hónapok alatt jelentős változások estek. Sikerült a társadalomnak érdeklődését az egyesület iránt felkelteni, a minek ékesen szóló jele, hogy az egyesületbe közel *negyven alapító* és mintegy *százötven pártoló tag* lépett be s ezzel az egyesület a működéshez szükséges anyagi eszközöket biztosította magának. Az egyesületnek vonzó helyisége van a *Központi Szállóban*, a melyet mind élénkebben látogatnak. E mellett maguk a magántisztviselők is egyre többen csatlakoznak az érdekeik védelmére hivatott testülethez. Az egyesület öröndetes föllendülése kiváltképpen *Bokor* Alajos, az egyesület elnökének fáradságot nem ismerő, lelkes buzgóságának köszönhető, aki az elnöki állás megüresedése óta az egyesület ügyeit vezette. A holnapi közgyűlésre a következő meghívást adták ki:

Az *Aradi Magántisztviselők Egyesülete* folyó hó 15-én, vasárnap délelőtt 11 órakor, saját helyiségében, Központi Szálló, rendkívüli közgyűlést tart, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki jelentés. 2. Elnök választás. 3. Esetleges indítványok.

Vizsgálat egy ügyvédi kamara ellen.

Az aradi kamara, mint delegált bíróság.

Üdvözölték-e Lányi Bertalant?

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 14.

Rendkívül érdekes, politikai háttérű dologban fog dönteni legközelebb az aradi ügyvédi kamara. Az eset középpontjában a temesvári ügyvédi kamara áll, azzal a váddal, hogy Lányi Bertalant, a törvénytelen kormány igazságügyminiszterét üdvözölte. Ezt a temesvári kamara egy tagja tényként megállapította és megtámadta érte a kamarát. Ebből fegyelmi ügy lett, a mely megjárta a szegedi kamarát, a kuriát, s most az aradi ügyvédi kamara van megbízva annak a kérdésnek eldöntésével: megtörtént-e ez a kompromittáló üdvözlés vagy sem.

A megtámadott temesvári kamara.

Az eset részleteit Szegedről a következőkben jelentik:

A Fejérváry-rezsim alatt kinos megütközést keltett annak a híre hogy a temesvári ügyvédi kamara választmánya elhatározta, hogy Lányi Bertalant, a törvénytelen kormány igazságügyminiszterét, hivatalba lépése alkalmából üdvözölni fogja. A kamara igen sok tagja nagyon elkeseredett a választmány e határozata miatt, s heteken át elkeseredetten harcoltak az üdvözlés ellen.

Ekkor történt, hogy dr. Rosenthal Gyula lugosi ügyvéd rendkívül sangvinikus hangu beadványban kelt ki a kamara szándéka ellen és azt hazafiatlannak bélyegezte. A Temesvári Hírlap-ban pedig szintén fejtegette a dolgot és arra a következtetésre jutott, hogy abban az esetben, ha még a jog emberei is így honorálják a törvénytelen és alkotmányellenes kinevezést, akkor mit várjunk azoktól a hazafiaktól, akik alkotmányjogi vizsgát nem tettek. Kijelentette, hogy immár csak a sajtó útján van alkalma tiltakozni a kamara hazafiatlan ténye ellen.

A temesvári ügyvédi kamara választmánya a beadvány és a lapközlemény hangján módfelett felháborodott és azon a címen, hogy dr. Rosenthal eljárása az ügyvédi tisztességbe ütközik, ellene fegyelmi eljárást indított.

A kamarának saját tagja ellen indított fegyelmi ügyében az igazságügyminiszter a szegedi ügyvédi kamara választmányát delegálta. A szegedi kamara választmánya egy félévvel ezelőtt foglalkozott ezzel az ügyel és feltűnést keltő ítéletet hozott. Felmentette Rosenthal, mert igazoltnak látta, hogy a temesvári kamara üdvözölte a törvénytelen kormány igazságügyminiszterét. Ez hazafiatlanság volt s dr. Rosenthal támadása hazafias felbuzdulásból eredt és az hazafias cselekedet volt.

A temesvári ügyvédi kamarát, mely időközben megbánta az elhamarkodott üdvözlést, kinosan érintette, hogy a szegedi kamara a hazafiatlanság vádjával illette, s hogy tisztázza magát a vád alól, a szegedi határozat ellen perújítással élt azon a címen, hogy a szegedi kamara választmánya a vizsgálat során nem győződött meg arról, vajjon tényleg megtörtént-e Lányi üdvözlése. A temesvári kamara kijelenti, hogy a törvénytelen igazságügyminisztert sohasem üdvözölte. Együttal azért, hogy a szegedi ügyvédi kamara választmánya hazafiatlannak nevezte őt, a választmány minden egyes tagja ellen fegyelmi eljárás megindítását kérte az igazságügyminisztertől.

Az igazságügyminiszter úgy a perújítási kérelem dolgában, mint a fegyelmi ügyben az aradi ügyvédi kamara választmányát delegálta bírósággal.

Az aradi kamara választmánya nagy apparátussal már meg is kezdte a vizsgálatot, amely akörül forog, vajjon tényleg törheli-e mulasztás a szegedi kamara választmányát amiatt, hogy nem győződött meg róla, megtörtént-e a Lányi üdvözlése, vagy sem. Az aradi kamara választmányának egy bizottsága a napokban ki fog szállni Temesvárra s az ottani kamara irattárában kutatni fogja a Lányi üdvözlésére vonatkozó iratokat.

Az aradi kamara titkárának nyilatkozata.

Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste Schütz Henrik dr.-t, az aradi ügyvédi kamara titkárát, aki az alábbiakban ismertette az ügyet:

— Amikor a Fejérváry-kormány kinevezése alkalmából Lányi Bertalant nevezte ki a király igazságügyminiszterré, Lányi az összes ügyvédi kamarákat, így a temesvárit is értesítette kinevezéséről. A temesvári kamara foglalkozott a leirattal és azt a határozatot hozta, hogy tudomásul veszi és irattárba helyezi. Véletlenül azonban az a hír terjedt el, hogy a temesvári ügyvédi kamara választmánya üdvözölte Lányit. Erre Rosenthal Gyula dr. lugosi ügyvéd a Temesvári Hírlap 1905. július 28-ikán megjelent számában nyílt levelet intézett a temesvári ügyvédi kamara választmányához. Rosenthal dr. is abból a feltevésből indult ki, hogy a kamara választmánya Lányi üdvözlését határozta el és ezért kemény támadást intézett a kamara választmánya ellen.

A támadó cikk megjelenése után a kamara ügyésze a választmány megbízásából fegyelmi eljárást indítványozott Rosenthal dr. ellen. Az indítványt közölték Rosenthal dr.-ral, aki nyilatkozatot adott ki s ebben azt mondta, hogy mivel a kamara választmányát támadta meg, a választmány érdekelt fél lévén, nem fogadhatja el azt, hogy a megtámadott től bíraskodjék a fegyelmi ügyében. A temesvári kamara jelentést tett erről az igazságügyminiszternek, aki 1906. január 23-án kelt rendeletével a fegyelmi ügy elbírálására a szegedi ügyvédi kamarát delegálta.

A szegedi kamara el is járt az ügyben és 1906. június 16-ikán tartott ülésén Rosenthal dr.-t a fegyelmi vétség vádjá alól felmentette, egyúttal azonban a fenforogni látszó csekélyebb tiszteletlenség megtorlása végett az iratokat a temesvári kamara választmányához tette át. Ezen ítélet ellen a szegedi kamara ügyésze nem élt felebbezéssel. A temesvári kamara azonban felebbezett az ítélet ellen, de a kir. Kuria kimondotta, hogy a temesvári kamara választmányának nincsen felebbezési joga, hanem vagy a szegedi kamara ügyészének, vagy a kir. ügyészségnek kellett volna felebbezni. Ennélfogva a szegedi kamara ítélete jogerőre emelkedett.

Az ítélet az indokolásban kimondja tényállásként, hogy a temesvári kamara választmánya Lányi Bertalant kineveztetése alkalmából melegehangon feliratban üdvözölte. Minthogy az összes ügyvédi kamarák közül a temesvári-

nak ez az eljárása majdnem egymagában állott s minthogy Rosenthal dr. a nyilvános bírálat jogával élt, midőn ezen határozatot sajtó útján megtámadta, a felháborodását pedig az akkori közhangulat indokolta tette, ennél fogva Rosenthal dr. felmentendő volt. Minthogy azonban a kérdéses cikkben némely kifejezés használatával a tárgyilagosság határán tulment, ennélfogva a csekély köteleességszegés megtorlása végett a választmányhoz tette át az iratokat.

Ezen ítélet ellen a temesvári ügyvédi kamara perújítással élt azon az alapon, hogy a szegedi kamara ítéletének az a megállapítása, hogy a temesvári kamara üdvözölte Lányit, nem felel meg a valóságnak. Egyúttal pedig a szegedi ügyvédi kamara azon tagjai ellen, akik a határozathozatalban résztvettek, fegyelmi feljelentést tett azon a címen, hogy ők megállapították az ítéletben, hogy a temesvári kamara üdvözölte Lányit, holott ez nem felel meg a valóságnak s így felületesen jártak el az ítélethozatalnál. Fegyelmi feljelentést tett továbbá a temesvári kamara a szegedi kamara ügyésze ellen is, amiért elmulasztotta az elsőfoku ítélet ellen felebbezni.

Minthogy a temesvári és szegedi kamara a tömeges fegyelmi ügyben érdekelve van, az igazságügyminiszter 1907. július 26-iki leiratával úgy a Rosenthal dr. elleni perújítási kérelemnek, mint a szegedi kamara tagjai és ennek ügyésze ellen tett fegyelmi feljelentésnek elbírálására az aradi ügyvédi kamarát delegálta.

Az aradi kamara az eljárást folyamatba tette és az érdekelteket nyilatkozattételre szólította fel. A nyilatkozatok már be is érkeztek s a kamara kisdta azokat Parecz Béla dr. kamarai ügyésznek, aki mielőtt áttanulmányozta a nyilatkozatokat, megteszi javaslatát a kamarának.

Varjassy Lajos Pécssett.

A polgármesteri kongresszus munkálatai.

A virilizmus fentartását javasolják.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Az ország törvényhatósági joggal felruházott városainak polgármesterei hétfőn országos kongresszusra gyűlnek össze Pécssett. A tavalyi kongresszuson több, a városokra nézve vitális ügyet vitattak meg többek között Wekerle Sándor miniszterelnöknek a szeszkontingens csökkentésére irányuló törekvését is. A kongresszus tudvalevőleg állást foglalt a miniszterelnök törekvéseivel szemben és elhatározta, hogy memorandumot készít, amelyet egy bizottság terjeszt a miniszterelnök elé. Bárczy István fővárosi polgármester ma értesítette Varjassy Lajos polgármestert arról, hogy a memorandum már elkészült s a bizottság november hóban nyújtja át Wekerle miniszterelnöknek.

A mostani pécsi kongresszuson részt vesz Varjassy Lajos polgármester is, aki Kilenyi János főszámvevő kíséretében holnap utazik el Pécsre. A hétfői kongresszusnak egyik legérdekesebb pontja a virilizmus fentartására vonatkozó indítvány lesz. Több érdekes pont már lekerült a napirendről, amennyiben a törvényhatósági bizottságok előzőleg elvetették azokat.

Az Aradi Közlöny munkatársa ma felkereste Varjassy Lajos polgármestert és beszélgetést folytatott vele a napirendekről lekerült pontokról és a napirenden szereplő érdekes tárgyról. A polgármester

munkatársunk előtt az alábbiakat jelentette ki:

A betétek megadóztatása.

— Nagyvárad egyik tanácsnoka a polgármesterek tavalyi kongresszusa elé javaslatot terjesztett s ebben a pénzügyi takarékbetétek községi adóval való megterhelését követelte. A kongresszus elvileg elfogadta a javaslatot és pártolás végett megküldötte az összes városok törvényhatósági bizottságainak. Hozzánk, ha jól emlékszem, márciusban érkezett meg a javaslat, amelyet a tanács kiadott a pénzügyi bizottságnak.

A pénzügyi bizottságban hosszú vita után elvetették a javaslatot, de a tanács mégis pártolólag terjesztette a törvényhatóság elé, amely áprilisi közgyűlésén szenvedélyes vita indult meg a javaslat felett. Többen azzal érveltek az új adó ellen, hogy a pénzügyi betevői tartozkodni fognak attól, hogy tőkájukat bankokban helyezték el, amikor azt megadóztatják s így az aradi pénzpiacra pangás fog bekövetkezni. En viszont kimutattam, hogy a városnak jelentékeny jövedelme lesz az új adónemből s így a pótló csökkenni fog. A vita vége az lett, hogy a javaslatot elvetették.

De nemcsak nálunk, hanem más városban is ez lett a javaslatnak sorsa s így történt meg, hogy lekerült a kongresszus napirendjéről.

Az értéknövekedési adó.

— Másik, gazdasági fontossággal bíró tárgya volt a kongresszusnak a telek-értéknövekedése utáni adó (a betterment) behozatala. Javaslatot terjesztettek ugyanis a kongresszus elé a városok jövedelmi forrásainak szaporításáról. A javaslat egyik pontja arról szólt, hogy ha valahol utcát nyitnak s az utca mellett fekvő telkek természetesen növekednek értékükben, a telkek nagyobb községi adóval terheltesse meg. Ez reális javaslat volt, hiszen ha a telek értéke emelkedik, akkor a tulajdonos fizessen nagyobb községi adót az értékben megnagyobbodott telkek után.

Több város törvényhatósága egyszerűen napirendre tért a javaslat felett s így a kongresszus tárgysorozatáról le kellett venni.

A virilizmus fentartása mellett.

— A mostani kongresszus tárgysorozatán négy pont szerepel. Az egyik a törvényhatóságok előtt népszerű: s ez a virilizmus fentartására vonatkozó indítvány. A javaslat úgy szól, hogy a virilizmust fenn kell tartani az általános választói jog esetén is, mint a fővárosban van. Budapesten ugyanis maguk a legtöbb adót fizetők választanak maguk közül a törvényhatóságba megfelelő számú tagot.

A javaslat úgy kontemplálja a választást, hogy egy bizonyos cenzusig kisorsolják a legtöbb adót fizetőket. Ezek azután a maguk kebeléből bizonyos számú tagot, Aradon hetvenegyet választanak, akik virillis jogon lennének tagjai a törvényhatósági bizottságnak. Természetesen megtörténhetik az az eset is, hogy nem éppen a legtöbb adótfizetőkre szállna a többiek bizalma, hanem olyanok is bekerülnének a törvényhatóságba, akik a cenzusig a legkevesebb adót fizetik.

A vagyoni osztályozáson kívül elsősorban a kvalifikáció jönne tekintetbe. Ezenkívül még számos körülmény volna figyelembe veendő: így például a nemzeti érzés, a közügyekben való jártasság és a törvények ismerete.

Viszály az aradi kerületi pénztárban.

Orvossztrájk készül.

Eladmisztrálják a befizetéseket.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Az új munkás-betegsegélyezési törvény révén tudvalevőleg hatalmas intézményre fejlődött az aradi kerületi pénztár és tagjainak száma több betegsegélyezési egyesület megszűnése következtében négy ezerről mintegy tízezerre szaporodott. Alighogy megindult a pénztárnak jóval nagyobb keretekben való működése, a munkásjóléti intézményben súlyos bonyodalmak keletkeztek, amelyek rövidesen igen éles és elkeseredetten folytatott harcban fognak kicsucsosodni. A viszály magva nem új keletű és abban van, hogy a pénztár jelenlegi és a közeljövőben alkalmazandó orvosai nem hajlandók a mostani csekély díjazás mellett a pénztári tagok orvosi kezelését ellátni. A kitörő harcnak már folynak az előcsatározásai és hogy nyílt viszályvá nem fajultak még a dolgok, annak csak az az oka, hogy a szembenálló felek egyike, az aradi orvosi kar bevért a pénztár teljes újjáalakulását és csak azután állítja elére a kérdést.

Több főosztály betegsegélyező egyesület leltározásával, a tagoknak és az egyesületi vagyonnak átvételével befejeződött a kerületi pénztár újjáalakulásának első része, amelyet szeptember 29-én 71 munkaadói és a biztosított alkalmazottak sorából 35 közgyűlési kiküldöttnek megválasztása fog követni. Amint ez a választás jogerőre emelkedik, a pénztár két heti határidővel kitüzi a munkaadók sorából veendő hat igazgatónak a megválasztását, amelyvel azután az igazgatósági tagok száma megfelel az új törvény által előírt követelménynek.

Ez az összigazgatóság, amelynek mandátuma ez év végével lejár, fog azután a jövő hónap végén az elintézésre váró fontos kérdésekben határozni. Az első mindenestre az orvosi-kérdés lesz. Az országos orvosszövetség aradi és aradmegyei fiókjára tudvalevőleg hosszas és szenvedelmes tanácskozások után a szabad-orvosválasztás mellett döntött, ami azt jelenti, hogy a kerületi pénztár eddigi korlátolt számú orvosai helyett minden jelentkező aradi orvos alkalmazandó a pénztárnál, amelynek tagjai ily módon szabadon választhatnak majd az aradi orvosok között. A kerületi pénztár azonban az orvosi karnak e megmásíthatlan határozatát nem akarja respektálni és nem akarja a szabad orvosválasztást a gyakorlatban keresztülvinni. Nem pedig azért, mert az orvoskérdésnek illetően szabályozása jelentékeny anyagi terhet jelent az eddigi orvosdíjazással szemben annál is inkább, mert az orvosok nem érik be az eddig élvezett szűkös javadalmazással, hanem nehéz és felelős munkájuknak csak némiképpen megfelelőbb díjazását követelik. A múltban való fizetésük olyan volt, hogy egy-egy orvosi látogatásra 30—40 fillér jutott, tehát éppen fele annak, amit a hordárnak egy utért szokás fizetni. E lealázó javadalmazás megszűnése végett az orvosok

követelik, hogy minden nőtlen pénztári tag után hat koronát, családos tag után pedig kilenc koronát fizessen az intézet az orvosnak.

Szabad orvosválasztás és emberségebb díjazás: ezek az aradi orvostestületnek föltételei, amelyeknek elfogadása nélkül nem vállalnak alkalmazást a pénztárnál, sőt azok az orvosok is, akik jelenleg a hivatal szolgálatában állnak, megtagadják a munkásságukat, más szóval sztrájkba lépnek. Az orvosok törekvéseik kiküzdésében nemcsak igazukra hivatkoznak, hanem arra is, hogy a pénztár anyagi ereje megengedi a jobb javadalmazást. A pénztárnak tulajdonképpen rendeltetése a tagok gyógyíttatása és betegség, baleset esetén való segélyezése és ezért az igazgatás költségeit a minimumra kell redukálni. E helyett az orvosi kar — nemcsak Aradon — arra a tapasztalatra jutott, hogy a befizetések jó részét eladmisztrálják s így elvonják attól a céltól, melyet az intézeti vagyonnak elsősorban szolgálnia kell. Távolról sem kívánja az orvosi kar, hogy a pénztár tisztikara ne részesüljön megfelelő díjazásban; kifogása csak az ellen van, hogy az adminisztráció tulsokat emésszen föl a munkások és munkaadók befizetéséből.

Amint az igazgatóság teljes lesz, sorra kerül a hivatal új, ügykezelési vezetőjének a megválasztása. Az állami tiszttség jellegével és nyugdíjjogosultsággal bíró állásra már több jelölt nevét emlegetik, de természetesen, hogy az állásra nyilvános pályázatot fognak kiírni és az igazgatóság a pályázók közül fog választani.

A jövő hónapban tehát érdekes fejleményei lesznek a pénztár és az orvosok közötti ellentéteknek, amelyek — ha nem sikerül a békés kiegyenlítésük — okvetlenül orvossztrájkra fognak vezetni.

Amiről beszélnek.

*

A tizenöt éves mátká.

Arad, szeptember 14.

Mióta ez a rovat megalakult, az olvasóközönség hozzászólt úgy tekinteni, mintha nem volna egyéb, mint az aradi *chronique scandaleuse* legfrissebb fejezete, amely hivatva van az örökké szenzáció éhes társadalomnak s különösen boudoir-titkok után sóvárgó asszonyoknak a komoly betűket meg nem tűrő pikantériákat feltálni. Noha eddig nem igen tévedtek, tévednek most, mert mai cikkünk anyagát nem intim és az emberek szenzációérzékszerve, — azt hiszem, ez az emberek hatodik érzékszerve, — izgató esemény sugallta. E rovat ma a romantikáé, az ideális, romantikus szerelemé. E cikket pedig ma Novalinak „Die ewige blaue Blume der Liebe“-je sugallta. És a szerelem örökké virágjának eme legujabb hajtását rövid időn belül rózsalánccal fogja összefűzni Hymen, a házasság védőistenasszonya.

Szerelmem — házasság.

Bár egyszerűnek és természetesnek találjuk első pillanatra, a dolog mégis meglepő. Meglepő azért, mert manapság a szerelmesek hamarabb és könnyebben lesznek öngyilkosok, mint házastársak és különös, mert művészember az egyik fél s tudvalevő, hogy a művészek nehezebben adják magukat e fajta dolgokra. A vőlegény egy fiatal fővárosi hírneves műépítész, aki már több pályadíjat nyert művészi terveivel, különösen szoborpályázatokhoz készített talpataival és aki nemrégiben egy Krematórium-tervezetével nemcsak külföldön szerzett osztatlan elismerést, hanem nálunk is egyszeriben a leg-

első és legelőkelőbb művészek sorába küzdötte magát. A menyasszony egyik előkelő, aradi Andrássy-téri nagykereskedő szép, okos leánya, aki mindezen felül még alig számlál tizenöt tavaszt.

Az eljegyzésről, bár még mindig titokban tartják, eleinte csak a legszűkebb családi körben beszélnek, de ma már sok aradi társaságban egyébről sem beszéltek, mint erről az eljegyzésről. A legtöbb szó természetesen a menyasszony életkora körül esik. Még egészen gyermek, hisz alig mult el tizenöt éves.

Es összeülnek a pszichológusok és kórcsőveikkel lelki momentumok egész halmazát vélik felfedezni ebben az esetben is. Valami különösét, rendkívülit találnak lelkirugóul. Pedig olyan egyszerű dolog a szerelem. Egyszerű és hatalmas. Egyszerű és megfejthetetlen. Talán a pillanat műve, talán hosszú lelki fontolgatás eredménye. Egy véletlen összeismerkedés, egy kellemesen együtt eltöltött délután, egy „Vielliebchen“, egy kézimunka-párna, két kis nipp szobor . . . Ime, az aradi urileány boldogságának története.

Valahol messze, egy fiatal művész legénylakásában ebből a szerelemből meríti újabb alkotásaihoz az ihletet, egy kis fehér leányszobában pedig szó vödnek az álmok, rózsaszínű, lázas álmok.

Es nem telik el hosszú idő, hogy az álmok valóra váljanak és kivirágzik a szerelem örökké kék virága. Die ewige blaue Blume der Liebe . . .

Gog.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A temető művészete. A régi görögök és rómalak által megteremtett s a kegyeletnek szentelt művészetet a legújabb kor is melegen felkarolja. A temető művészete mindinkább tért hódít s egy-egy metropolis temetője már ma, a kezdet legkezdetén is valóságos muzeum, amelyben a kegyeletnek és művészetnek egyként áldoz a közönség! Az aradi temető, a mely még szűkölködik művészi síremlékekben, nemsokára egy síremlék alakjában művészi becsü diszt kap. *Albert Andor*, ez a nagytehetségű aradi szobrász már teljesen elkészült néhány *Kinczig Ferenc* sírboltjának szobrászati részeivel, amelyet tegnap mutatott be a műemlék megrendelőjének, özv. *Kinczig Ferenc*nek. A sírbolt szobrászati részét a bejárót díszítik, s a főalak egy remekül mintázott életnagyságu női alak, amely a halál fölött érzett mélységes szomorúságot fejezi ki megkapó közvetlenséggel. A női alak kezénél fogva egy kis bánatos fiúcskát vezet. Ez a csoportozat a kapu jobb oldalán fog állani, míg a baloldalon bronzból öntött díszes virágfüzér előtt egy gyönyörű, fehér márványból faragott síró angyal térdel. A zárókövet *Kinczig Ferenc* bronz reliefje fogja díszíteni. *Albert Andor* alkotását már sokan megtekintették s osztatlan elismeréssel nyilatkoztak fölé.

* A párbajról és a párbaj szabályairól. Ez a címe annak a legújabb párbaj-kodexnek, a mely a napokban került a könyvpiacra. A kodex szerzője *K. Szébeni Zsombor* nyugalmazott honvédszázados, aki derekas munkát végzett ezzel a könyvvel, amely már a második kiadását érte el. A könyv minden tekintetben kiváló, az anyagot ügyesen csoportosította a szerző, úgy, hogy könnyen áttekinthetővé tette a becsületügyek labirintusában vezérfonálként szereplő művét. A kodex szelleme teljesen modern. A szerző részletesen tárgyalja a mai kornak a párbajról és becsületről vallott felfogását. Hasznos utasításokat ad lovagias ügyek lefolytatásáról, jegyzőkönyvekről és becsületbírárságról. Kélt továbbá szóról-szóra az „Országos Párbajellenes Szövetség“ becsületügyi eljárási szabályzatát és alapszabályait is. A munka megérdemli, hogy mindenki, akinek lovagias ügye van, vagy lovagias ügy lefolytatásában részt vesz, tájékozódás végett elolvassa.

Az aradi toronyóra-verseny.

Napszálltakor és virradóra
Versenyt fut mind a toronyóra.
Izzad a városház-torony,
Hogy első legyen a soron,
De csakhamar elér nyomába
A minoriták kupolája;
Román torónynak ég a láza
És ő is futott: *nu sze lásza!*
Verseny, mert néki ez is jussa,
A lutránusok gótikusa.
De — egy s más akadály okán —
A református buzogány
Elmarad amazok sorától.
És leges-leges-legeshátul
Az öreg zsinagóga-óra
— Rossz idő jár ma a zsidóra! —

A polgártárs figyelje meg,
Mikor ezek versengenek.
Az egyik fél-nyolcat jelez,
De mit se tesz;
A másik óra unzesenánt
Háromnegyed kilencebe ránt.
Az ötödiken tízre kondul;
Az ember itten megbolondul.
Szegény Arad!
Száz módon ér a sorsharag, —
Baj és baj éri mindenütt.
Rögös az útja,
És azt se tudja,
Hogy nála az óra hanyat út!

A parcella-nagyiparos.

Világossy Józsefet elmarasztalták.

A Sigray-bérletek kártalanítása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

Az *Aradi Közlöny* már több ízben emlékezett meg arról a nagyarányu parcellázásról, amelyet a kerülősi *Sigray*-birtokon az új tulajdonosok *Világossy József* dr. ügyvéd és társa, *Papp József* szegedi magánzó hosszabb idő óta végeznek. A parcellázók a hétezer holdnyi birtokot csanádmegyei magyar földműveseknek adták el, akiket az adásvételi szerződés értelmében még a jelen évben birtokba is kellett volna helyezni. Ennek az átadásnak azonban útját állották azok a bérleti szerződések, amelyeket a bérletkészek még a régi tulajdonossal kötöttek és amelyeknek érvénye az új tulajdonosokkal szemben is fönmaradt. *Világossy* tehát még áldozatok árán arra törekedett, hogy a bérletkészek lemondjanak jogaikról és ezért több aradi embert megbízott a bérletkészekkel való kártalanítási egyezkedésekkel.

A megbízottak természetesen nem vállalkoztak ingyenes munkára, hanem *dijlevelekben* honoráriumot kötöttek ki maguknak, az esetre, ha a bérletkészek rá tudják venni a bérletből való kivonulásra. E megbízottak között volt *Nemess Géza* aradi terménykereskedő is, akinek sikerült is *Szelezsán Demeter* és *Zsulán Juon* bérletkészeket a bérleti jog lemondására készíteni. Ez a lemondás azonban ahhoz a feltételhez volt kötve, hogy *Világossyék kártalanítási* összeg fejében 106,000, illetve 124,000 koronát fizetnek a két bérletkészeknek. Minthogy a tulajdonosok a kikötött határidőben nem fizették meg a kártalanítási összegeket, megdőlt a bérletről való lemondás egyezménye és *Szelezsán* meg *Zsulán* továbbra megmaradtak a bérletben.

Az egyezménynek ez a meghiusulása azonban mit sem változtatott azon a tényen, hogy *Nemess Géza* sikerrel végezte a megbízatását és így igényt tarthatott a díjlevélben kikötött 14,000 korona honoráriumra. *Világossy* ennek dacára vonakodott a közbenjárás díjat megfizetni, mire *Nemess Géza* a díjlevélben megállapított *aradi* járásbírósnál *Nemess Zsigmond* dr. útján pört indított a budapesti ügyvéd ellen.

Ezt a pört most tárgyalta *Eles Simon* dr. albíró. A tárgyaláson *Nemess Zsigmond* dr. előterjesztette a szabályszerű magánokirat jellegével bíró díjlevelet és kérte *Világossy*nak a 14,000 korona megfizetésében való elmarasztalását, az alperes helyettese, *Nyisztor Aurél* dr. ügyvédjelölt pedig a kereset elutasítását kérte azon az alapon, hogy a bérletből való kivonulás nem történt meg.

Eles Simon dr. a bérletkészek és a díjlevélben szereplők tanukénti kihallgatása után meghozta a járásbírósa ítéletét, amely kötelezi *Világossy*t a 14,000 korona tőkének, 1906. november 1-jétől számítható 5 százalékos kamatnak és a felmerült pörköltségnek megfizetésére.

Az ítélet indokolása szerint *Nemess Géza* eleget tett megbízásának, rá vette a bérletkészeket, hogy bizonyos, *Világossy* által is elfogadott feltételek mellett kivonulnak a bérletből és így joggal megilleti a kikötött jutalomdíj.

Ez különben nem az első honorárium, amelyet *Világossy*nak a bérletkészekkel való egyezkedés miatt meg kell fizetnie. Néhány héttel ezelőtt hasonló pörben közvetlenül az ítélethozatal előtt egyezett ki egy tekintélyes aradi ügyvéddel, akinek 5000 korona jutalomdíjat tartozott megfizetni. Hír szerint még több megbízott fog hamarosan pört indítani a budapesti ügyvéd ellen, akitől mind a jogos províziót fogják követelni.

A tarifakérdést megoldották.

Cselepaté a tizenkettedik óráig.

A kvótaemelést leszavazzák.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 14.

Wekerle Sándor miniszterelnök és Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter ma este Bécsből a fővárosba érkeztek. Darányi Ignác és Zichy Aladár gróf már délelőtt hagyták el Bécsset. Wekerle holnap visszautazik, a többi miniszterek pedig hétfőn követik. A lapoknak az a híre, mintha a miniszterek egy napi tartózkodásukat arra használták volna fel, hogy a koalíció vezető embereivel érintkezzenek, nem felel meg a valóságnak. A tárgyalások félbeszakítása arra vezethető vissza, hogy a miniszterek négy napi fáradtságos tárgyalás után a vasárnapot pihenésre akarták szentelni.

A tárgyalások a mai napon is változatlanok, habár a tarifa-kérdésben ma teljes megállapodás jött létre a két kormány között. Ezzel már hónapok óta fennálló ellentétek simultak el. Azt hiszik, hogy a legközelebbi tárgyalásokon a külföldi szerződések külső formáit is nyélbe ütjük, de ha ez nem is történik meg, még sincsen kizárva annak lehetősége, hogy hétfőn befejezik a tárgyalásokat. Amennyiben ezek hétfőn nem nyernek befejezést, jövő szombaton az osztrák miniszterek Budapestre érkeznek, hogy a tárgyalásokat újból felvegyék.

Huzavona — december 3-ig.

A kiegyezési tárgyalások újabb szakasza végződött be és a tárgyalásokat ez idő alatt ismét nem tudták befejezni. Bécsi politikusok ennek ellenére is teljes optimizmussal néznek az eredmény elé. Budapesti politikai körökben újabban elterjedt az a hír, hogy a kiegyezési tanácskozások még most, a legközelebbi szakaszban sem érnek véget. Utálnak az így informált politikusok a Széll-Köiber féle kiegyezésre. Az utolsó pillanatban, Szilveszter éjszakáján tudták csak akkor, — amint ismeretes — a megegyezést létrehozni.

Azt hiszik — és nem egészen indokolatlan ez a felfogás, bár jóslásokba nem lehet bocsátkozni, — hogy most meg fog ismétlődni ugyanazon eset. Mind a két kormány ragaszkodik álláspontjához. Még ha személy szerint engedékenyek volnának is, mielőtt egy lépést is tennének hátrafelé, mindkettőjüknek nívátkozniok kell parlamentjeikre. Az alkudozásoknak egyébként is természetükhöz tartozik a nyújthatóság. Mindezeket figyelembe veszik magyar politikai körökben és ennek nyomán egyre szélesebb körben terjedni kezd az a hit, — egyelőre csak feltevésként — hogy a tél előtt a tárgyalások nem érnek véget.

A kormány nem ígért kvótaemelést.

A félhivatalos Bud. Tud. az alábbi közleményt teszi közzé:

A kiegyezési tárgyalások eddigi eredményeiről s különösen a bank- és kvótakérdésről a lapok legönkényesebb közlésekkel szolgálnak. Illetékes helyről felhatalmaztak minket annak a közlésére, hogy a többi közt a magyar részről állítólag megígért kvótaeme-

lésre vonatkozó hírek minden alapot nélkülöznek.

A miniszterelnökök tanácskozása.

Ma déltájt a két miniszterelnök hosszabb megbeszélést folytatott egymással. A délelőtti folyamán a különböző gazdasági minisztériumokban az államtitkárok, osztályfők és szakelőadók rendezték a már elintézt anyagot. A külügyminisztériumban a közjogi albizottság is tartott ülést, mely jelentését kedden a külügyminisztériumban tartandó közös miniszteri értekezlet elé fogja terjeszteni.

Wekerle és Beck ma délelőtti értekezletet tartottak, melyen elsősorban a *junktímmal foglalkoztak*. A helyzetet a politikai körökben nem tartják kedvezőtlennek, sőt remélik, hogy rövid időn a vitás kérdéseket illetően megegyezés fog létrejönni. Nem tartják kizártnak, hogy a kiegyezési tárgyalásokat még a jövő héten befejezik.

A tarifarendezés nehézségei.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma délelőtti 11 órakor meglátogatta Beck osztrák miniszterelnököt, hogy vele tanácskozzék. A miniszterelnök délután 3 órakor Budapestre utazik. Délután 1 órakor a külügyminisztériumban a közjogi kérdés tisztázására kiküldött bizottság tart ülést. Sztéryni Sándor államtitkár délelőtti 11 órakor az osztrák vasutügyi minisztériumba ment és ott Derschatta vasutügyi miniszterrel vasuti kérdésekről tanácskozott.

Zichy Aladár gróf ma reggel Vajtára utazott és hétfőn reggel visszatér Bécsbe. Apponyi Albert gróf miniszter Budapestre utazott és hétfőn visszatér Bécsbe.

Létrejött a kiegyezés?

A N. F. P. esti lapja jelenti, hogy a magyar kormány elvben megígérte a kvóta felemelését, s most már a kvóta összeg magasságáról folyik a tanácskozás. Ugyancsak ez a forrás közli, hogy a kiegyezés létrejöttét Bécsben nem vonják kétségbe.

Bécsi jelentés szerint a jövő hét kedde döntő lesz a kiegyezés kérdésében. Ekkor dől el ugyanis a kvóta és a bankszabadalom kérdése. Miután a vasuti csatlakozás ügyében a megegyezés létrejött, azt a hírt, hogy a kvóta felemelésébe elvben belement a kormány, határozottan megcáfolják.

Egy hírlapíró ma megkérdezte Giesswein Sándor dr. néppárti képviselőt, hogy mi az ő és a néppárt álláspontja a kiegyezés tárgyában.

— A kiegyezési tárgyalásokról — mondotta egyebek között a képviselő — érdemlegesen nyilatkoznom nehéz. Alapos okunk van attól tartani, hogy a kiegyezés létrejön, s hogy ennek ára hosszú lejáratu kiegyezés és felemelt kvóta lesz. Ebben az esetben a néppárt nem szavazná meg oly simán a kiegyezést. Mi már elég békát nyeltünk — fejezte be a beszélgetést Giesswein Sándor dr. — mióta a koalícióban vagyunk. Egy újabb bekát nem bírnunk el. Ez ellen védekezni fogunk.

48-asok a Wekerle-kabinet ellen.

Mire Wekerle Sándor miniszterelnök Budapestre érkezik, kialakult helyzettel találja magát szemben. A függetlenségi pártban a kiegyezési tárgyalások alkalmából élénk mozgolódás tapasztalható. Legerőteljesebben az agrár csapat dol-

gozik, amely minapi ülésén ugyan nem tiltakozott a kiegyezés ellen, de megállapította, hogy a bankszabadalom meghosszabbítását és a kvóta felemelését nem tartja megszavazhatónak.

Ha az összkormány nem volna hajlandó a függetlenségi párt ez óhaját teljesíteni, úgy kész ajánlattal áll elő az agrár csoport. Kívánja, hogy az amugy is tulsulyban lévő függetlenségi párt vegye át a kormányzást, amelynek élén Kossuth Ferenc álljon.

Ugron főispán törvénytípró.

Följelentették okirathamisítás miatt.

A hivataluk'csok Andrássy Gyulánál.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 14.

Maros-Tordamegyében már hihetetlenül magasra csapkodnak az Ugron Gábor főispán és az autonómisták közötti harc hullámai. A megyei párt közgyűlési jegyzőkönyvben törvénytíprással vádolja a főispánt, aki viszont áthuzza a jegyzőkönyvnek nem tetsző részét, feltöretti a fölfüggesztett alispán s főjegyző fiókjait és magánleveleiket is lefoglalja.

A visszatartó küzdelemben rövidesen beleszól a bíróság is, amennyiben az autonómisták Ugron ellen közokirathamisítás címén büntügyi följelentést tesznek.

A legújabb marosvásárhelyi eseményekről az alábbi távirati tudósítás számol be:

A maros-tordai zürzavarból még mindig nincs kibontakozás. Az autonóm-párt, amelynek tulsulya szembeötöl, nem engedi a maga emberét, s minduntalan szembe helyezkedik ifj. Ugron Gábor koalíciós főispánnal, akinek helyzete szinte tarthatatlan a megyében.

Ma délelőtti a minapi viharos közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése céljából hitelesítő közgyűlést hívott össze ifj. Ugron Gábor főispán. A közgyűlés hitelesítendő jegyzőkönyvét Orbán Balázs első jegyző terjesztette elő s természetesen a jegyzőkönyvben feltüntetett annak a bizalmatlansági indítványnak a megszavazását is, amelyet a közgyűlés a főispán ellenében elfogadott. Az egyhangulag hozott határozat, amelyet az Orbán Balázs jegyző által előterjesztett jegyzőkönyv is megörökített, teljes szövegében a következő:

Maros-Torda vármegye közönsége a főispán törvénytípró intézkedését megsemmisíti, törvénytelenégeit visszautasítja, s a főispánnal szemben felháborodásának s legnagyobb fokú megbotránkozásának ad kifejezést. Erősdy Sándor főjegyzőnek pedig megparancsolja, hogy állását a közgyűlés további intézkedéséig ne engedje át.

A főispán, mikor a jegyzőkönyv e passzusát meglátta, dühre fakadt, majd ingerülten mondta, hogy ez a határozat semmis, mert ezt az ő távollétében és akkor hozták, amikor Nagy József, a fölfüggesztett alispán elnököt. Ezután felkapott az asztalról egy tollat, s áthuzta a jegyzőkönyvnek azt a részét, amely a határozat szövegét tartalmazta.

Ugron Gábor főispán ez eljárására óriási vihar tört ki. A bizottsági tagok jelentékeny része ingerülten kiabálni kezdett s nem a leg-hízelgőbb jelzőkkel illették a főispánt, aki olyan rövidesen és önhatalmulag bánt el a közgyűlés jegyzőkönyvével. A legtekintélyesebb hitelesítő bizottsági tagok, névszerint Dózsa Sándor földbirtokos, Fodor Béla nagybirtokos,

Sárhány Miklós ügyvéd, **Kárnát** Kálmán nyugalmazott honvédszázados a legerélyesebben tiltakoztak az ellen, hogy a főispán megmátsza a közgyűlés akaratát.

Az autonóm párt tagjai kivétel nélkül megbotránkoztak a különös eljárás felett s elhatározták, hogy a főispán ellen *bűnügyi feljelentést fognak tenni közokirat hamisítás miatt.*

Ugron Gábor azonban nem igen zavartatta magát s az általános felháborodás közepette *feltörette* a felfüggesztett alispán és főjegyző iróasztalait és *magánleveleiket is kiszedette.*

Budapestről táviratozzák, hogy **Erősd** Sándor főjegyző ma a fővárosba érkezett s egyenesen a belügyminiszteriumba hajtatott. **Andrássy** Gyula gróf belügyminiszter kihallgatáson fogadta a főjegyzőt, aki ez alkalommal átadta a miniszternek az alispáni és főjegyzői hivatal kulcsait.

Tisza István Arad átíratáról.

Március idusát avassák nemzeti ünneppé.

Október 6 maradjon meg gyásznappal.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 14.

Aradváros törvényhatósági bizottsága nemrégiben tudvalevőleg elhatározta, hogy március 15-ikének és október 6-ikának nemzeti ünneppé való avatása érdekében feliratot intéz a képviselőházhoz és hasonló szellemű felirat intézésére hívja fel a társ-törvényhatóságokat.

Biharvármegye első szakosztálya — mint **Nagyváradról** táviratozzák — **Tisza** István gróf elnöklete alatt ma megtartott ülésén foglalkozott Aradváros átíratával. Az ülés elején **Miskolczy** Ferenc alispán üdvözölte **Tisza** grófot, azután a szakelőadó felolvasta Aradváros átíratát.

Tisza István gróf az elnöki székéből kijelentette, hogy elfogadja az átíratnak azt a részét, amely március 15-ikére vonatkozik és helyesli, ha Biharvármegye ennek a napnak nemzeti ünneppé való avatása érdekében felír a törvényhozáshoz. Az átírat második részét azonban nem fogadja el, mert október 6-ikat *nem tartja alkalmasnak* arra, hogy nemzeti ünneppé avassák. Nemzeti ünneppé csak olyan napot lehet avatni, amely *víványok megszerzésére emlékeztet*, október 6-ika azonban olyan nap, amelyen a vértanúk emlékének kell áldozni s így a gyásznappal nem lehet nemzeti ünnep.

Különben sem tartja helyénvalónak, hogy ezzel a kérdéssel a *kormányzatnak kellemetlenségeket okozzanak.* Nem tartja helyesnek azt sem, hogy október 6-ának nemzeti ünneppé való avatásával a közoktatásügyi miniszter a közigazgatási hatóságokat presszionálja.

Glatz Antal főispán alkalmasnak tartja október 6-ikat arra, hogy jelentőségét az iskolákban ismertessék s ezért *az egész átírat elfogadását javasolja.*

A szakosztály többsége **Tisza István** gróf indítványát fogadta el.

Ülés után **Tisza** István látogatást tett **Glatz** Antal főispánnál. Ez a bihari 67-es párt vezérének első látogatása a vármegye 48-as főispánjánál.

HIREK.

A honalapító ünnepe.

Arad, szeptember 14.

A pusztaszeri sikon holnap összedobban a magyar haza minden igaz fiának szive, magasra lobog fel a legtisztább és legönzetlenebb lelkesedés hangja, mely bevilágít egy letűnt ezerév sejtelmes távolába s körülragyogja a nemzet ősapjának, hon- és alkotmány szerzőjének fenséges, regeszerű alakját. A kalmárszellemeinek tartott jelen örömtüzeket fog gyújtani az első alkotmányozó gyűlés helyét környező hét halom tetején; felidézi a honszerző ősök dicső emlékét s közöttük is a legdicsőbbét, a legbölcsebbét, aki népének nem csak hazát szerzett a kárpátövezte négy folyó határain, hanem annak örök időre szóló alkotmányos alapjait is megvetette, melyen mint kősziklán, ezredek viharaival képes szembeszállani.

A legutóbb vivott nemzetvédelmi harc szomorú napjaiban megpendített eszmét így fogta fel a sajtó is kezdetben, sőt többen egyenesen tüntetésnek kívánták tekinteni s mint ilyet karolták fel a nemzet alkotmányos jogaiért vivott küzdelemben, hogy aztán a nemzeti kormány uralomra jutása után, ugyszólván *célzatosan elaltassák, agyonhallgatással lehetlenné tegyék az ünnep létrejövételét is.*

A honfoglaló Árpádra, halála ezeréves fordulója alkalmából való visszaemlékezésben rejő nagy nemzetekölcsi tőkét nem kívánta többé senki kamatoztatni s ha az eszme felvetőjének fanatikus lelkesedése nem állott volna résen, csakugyan sikerült volna Árpád emlékét egy negyvenéves uralkodói jubileum keretébe beleerősokolni és a hon szerzőjét és bölcs törvényszerzőjét odaállították volna habsburgi utódja trónjához diszkisretül. Nemzeti kormányunk biz egy cseppet se bánta volna a nemzet ősatyjának e megszegyenyítését s a saját kezdeményezéséből még azt se tette volna meg, mire a nemzet közvéleményének erős megnyilatkozása után később is csak kelleetlenül szánta el magát.

A pusztaszeri ünnepre nem hivatalosan kényszerített lelkesedés viszi el vármegyéink, városaink, tudományos és mindennemű kulturális testületeink fényes küldötségeit s a becsületes magyar nép tizezreit. Üres pompa, tüntető cifrázkodás nem fog ott megnyilatkozni: az állam élén álló kormány nem törte magát azért, hogy ez ünnep igazán méltó legyen a honalapító emlékéhez s a nemzet méltóságához. Ez az ünnep igazán csak a nemzet ünnepe s nemes büszkeség tölti el mindnyájunk szívét afelett, hogy fenséges, nagy ünnepet tudunk mi még ünnepelni hivatalos kényszer és támogatás nélkül is.

Az ezeréves Árpád fejedelem szent eszmévé vált neve és emléke a lelkesedés hatalmas lángjait fogja fellobogtatni holnap a szeri sikon, alkotmányunk születési helyén s legalább egy napra összedobbantja a magyar

sziveket a hazaszeretet szent érzelmének ápolására, összetartásunk érzetének növelésére. Egy nemzet igaz hálája és kegyelete fog ott megnyilatkozni egy halott iránt, akinek neve örökkön él nemzetek lelkében, mert ő is egyedül nemzetének, hazájának élt.

Megerzi a nemzetek lelke, hogy mikor kell igazán ünnepelni valakit vagy valamit. Árpád-ünnepünk a nemzet ünnepe; e haza Árpád honja, e nép Árpád nemzete. Boruljunk le hátlatelt szívvel honalkotónk dicső emléke előtt, tanuljuk szeretni és szolgálgni a hazát az ő dicső alakjának ezeréves sirjából való felidézésekor.

A trónörökös magyarsága.

Arad, szeptember 14.

Abból az alkalmatól, hogy egy fővárosi lap után elterjedt az a hír, hogy **Ferenc Ferdinánd** trónörökös egykori nevelőjéhez, **Lányi** József püspökhöz Nagyváradra utazik, egyik nagyvárad lap munkatársa felkereste a püspököt s érdekes beszélgetést folytatott vele a trónörökösre vonatkozólag.

A püspök **Ferenc Ferdinánd** magyarságáról a következőket mondotta:

— Hat évig tanítottam s mondhatom, hogy kitűnően beszél nyelvünket. Nehezen ment a tanulás, de hat esztendő nagy idő, mondhatom, hogy *tiszta kiejtéssel, folyékonyan beszél.* A felesége hasonló érdeklődést tanusított a magyar nyelv iránt. Ő is beszél magyarul, de nem olyan jól, mint **Ferenc Ferdinánd** főherceg.

A trónörökös érzelmeiről a következőképp nyilatkozott **Lányi** püspök:

— Mondhatom, hogy **Ferenc Ferdinánd** a legnagyobb mértékben magyarbarát. Nevetséges ráfogás, hogy ellenséges indulattal viseltetnék Magyarországra iránt. Sőt határozottan imponálnak neki a magyarok. Mikor a házassága küszöbén állott s a házi törvények értelmében feleségének, mint nem egyenrangú házastársnak le kellett mondania a trónról, *elragadtatással nézte a magyarok lovagiasságának és szimpatidjának gyönyörű megnyilatkozását.* Különösen tetszett neki a függetlenségi párt magatartása. Sokszor beszélt erről a legnagyobb öröm és hála hangján.

— **A rendfőnök előléptetése.** A hivatalos lap mai száma Aradot erősen érdeklő előléptetés hírével közli. A vallás- és közoktatásügyi miniszter **Lakatos** Ottó nagybányai állami főgimnáziumi rendes tanárt a VIII. fizetési osztályba nevezte ki. **Lakatos** Ottót, a mint ismeretes, a magyarországi minorita rend főnökévé választották s így ez az előléptetés már elkésztett érné. Azonban ez az előléptetés megerősíteni látszik azt a verziót, a mely a rendfőnök-választás után szárnyra kelt, hogy **Lakatos** Ottó mint rendfőnök is egyelőre nagybányai hittanár marad s ezzel a rendfőnöki székhely nem Aradon lenne. **Lakatos** Ottó rendfőnök ez idő szerint nincsen Aradon s így nem intézhettünk hozzá kérdést az ügy állása felől. Sokkal valószínűbb azonban, hogy az előléptetés, amely most jutott közlésre, még a rendfőnök-választás előtt lett elintézve s így annak most, a rend székhelyére nézve jelentősége nincsen. — Egyébként ezzel együtt közli a hivatalos lap, hogy a miniszter **Fehér** Alfréd aradi kir. főgimnáziumi és állami főreáliskolai hittanárt, ugyancsak a minorita rend tagját szintén a VIII. fizetési osztályba léptette elő.

A következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

80,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Cholnoky stb: A föld, Cholnoky, Littkai és Kövesligethy: A világegyetem, Király G: Jóslat, Uchard M: Az ő védecze, Bebel: A nő és a szocializmus, Szemere Gy.: A Forray család, Dickens: A Pickwick Club, Lavedan: Az ágy, Gárdos M.: Az igazság az élet, Dessewffy: Mi a spiritizmus?, Pulszky F.: Jellemrajzok, Boyesen: Goethe Faustja, Ribot Th.: A lelki átöröklés, Emerson: Az emberi szellem képviselői, Ratzel dr.: A föld és az ember, B. Szt. Hilaire: A filozófia viszonya, Cherbuliez V.: Művészet és természet, Petz V: A görög tragédia, Csizmadia: Fogházi levelek, J. MarschR: A tulvilági ember, Spencer: Filozófiája, Marczali: A legújabb kor története, Gáspár F. dr.: Kelet-és Hollandus-India, Vitorlával Ázsia körül, Gabányi: Öt év Mandzsuriában, Abonyi L.: Páztortűz, Tarlóvirágok, Böhme: Egy tévedt nő naplója, Wilde: Dorrán Gray arcképe

Németben: Ahlberg: Ein modernes Mädchen, Villinger H: Das Erbschweinchen, Brusse C: Das Gymnasium zu Lengowo, Glyn E: Evangelines Schicksale, Rosner K: Der Puppenspieler. Croker B. M: Ihre Familie, Ohnet G: Die Siegerin, Harland H: Mein Freund Prospero, Bennet A: Ein grosser Mann, Boy Ed Ida: Die holde Törin, Sturm H.: Ein freies Weib, Willy: Annes Geständnisse, (Forts. der Claudine.) Stilgebauer: Der Börsenkönig, Bahr: Wien, Hillern: Doppelleben, Ganghofer: Komödiengeschichte, Tanera K.: Sonhsa Annih, Dr. Bloch H.: Sexualeben unserer Zeit, továbbá francia és angol ujdonságok.

Kölcsöndíj havi 1 kor. 20 fill, vagy kötetenkint fizetve 8 fillér.

A könyvek újak és tiszták!

Vidéki bérlek

is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek!

Zenekölcsöntári díj havi 1 kor. 40 fill., vagy füzetenkint 14 fill.

Zerkovitz: Micike, Strauss: A Primás kisasszony, Der lustige Ehemann, Leonard Williams: Miss Hooch of Holland, Huber: Csendesesen, csak csendesesen, Povell: Nigger songs, Heidenreich: Ein fiderer Abend, Lehár: Moderne Walzer, Strauss: Frauenherzen, Gruber: Im Tanzedurch die Welt, Zerkovitz; Dalfy Dávid, Kálmán: Dal a Móziról, Grosz A.: Móricz, Fucik: Fest und treu, Scotto: A szalmaözeveg, Gr. Cukor és légy.

Antiquar könyvek

legnagyobb raktára.

Irgépkellékek. Könyvtárak és egyes könyvek vétele, könyvtárak berendezése.

KERPEL IZSÓ,

274

könyv-, zenemű és papírkereskedése Aradon.

Telefon 383. sz.

NYILTTER.*

Dr. Vajda Iván

ügyvédi irodája,
Andrássy-tér 17. sz.

(Reinhardt-ház.)

2206

Női kereskedelmi tanfolyamot nyitok

saját lakásomon

meghatározott kevés számú növendék részére.

A tanfolyam október 1-én kezdődik.

A beiratások mai naptól kezdve.

Révész Nándor,

Petőfi-utca 8. sz.

A Bőr- és Lithion-tartalmú

Salvatorforrás

kitünő sikerrel használtatik vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmánál és köszvénynél, aczokorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tisztá!

Kapható ásványvízkereskedésekben vagy a Sénye-Lipőcsi Salvatorforrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfsplatz 8.

1108

Több 100 orvos

véleménye szerint legkitünőbb szer

fog-, száj- és garat ápolására

Dr. DEMBITZ **ASEPTOL** szájvíz-pasztilfogorvos láti és fogpóra.

Aseptol szájvízpasztillák 1 doboz 2 kor., fogpor 50 fillér. Kaphatók gyógytárakban, éregvortákban és illatzeretárakban.

Központi főraktár: Dr. Dembitz „fog- és szájalólszerek laboratóriuma” Budapest, Kereposi-ut 10. Aradon: Földes Kálmán gyógytárban. 3956 Orvosi vélemények minden dobozhoz mellékelve.

Aseptol-szájvízpasztillák pohár vízbe dobva szén-sav képződés mellett önmaguktól oldódnak; antiseptikus, adstringens, desodoráló hatáskorral fogva a fogak romlását gátolják, a fogakat és a foghúst edzik, a száj kellemetlen szagát megszüntetik, a szájat illatosítják, a garatot edzik. Torokhajok ellen a legkitünőbb óvszer. Tuberkulotikus és más fertőző betegségekkel a betegségeknek a szájban való terjedését gátolják és a környezetet védik. Prophyl. hatású gyermekek torokbántalmait illetőleg orvosiilag elismervé.

„ASEPTOL” fogpor kőszéndeszt a fogakon képződő ártalmas savakat, gátolja a fogak képződését; fertőtleníti és edzi a fogakat és foghúst visszacszerzi a fogak eredeti szép színét és fényét.

Évszázadok óta ismert

NATIONALE GIESSHÜBLER

természetszerűen SAVANYUVIZ

A dupla erejű segítő gyógyító tényező

Karlbad, Marienbad, Franzensbad stb. kuráknál; mindig lényesen bevált.

3930

Uj üzlet!

Nyemecz és Kövesdy

angol divatterme

Szabadság-tér 14. szám I. em.

2185 **Arad.**

Uj üzlet!

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK
hivatalos rovata.

A kör helyeszközlő-osztályának helyisége
SZABADSÁG-TÉR 7. I. EMELET.

Hivatalos órák:
Délelőtt 9—1 óráig, vasárnap és ünnepnap d. u. 4—5 óráig. — Tagok ugy a vidékről, mint helybeliek, naponta fölvetetnek.

Telefon 294. sz. Telefon 294. sz.

Az állásközvetítés teljesen ingyenes. A kör tagjai előnyben részesülnek. Levélbeli felvilágosítást csak válaszbélyeg küldése mellett ad a helyeszközlő-osztály.

Kimutatás: 1907. szeptember 14-én ÜRESEDÉSBEN LEVŐ ÁLLASOK:

- Helybeli játék és rövidáru üzlet részére segéd keresetnek.
- Helybeli diszmű és rövidáru üzlet részére segéd keresetnek.
- Vidéki vaskereskedések részére segédek keresetnek.
- Aradi fűszerkereskedő cég részére ügyes segéd keresetnek.
- Vidéki divatáru üzlet részére fiatal szakmabeli segéd keresetnek.
- Vidéki városokba, rőtös-áru üzletekbe segédek keresetnek.
- Vidékre több, a német és román nyelvben jártas fiatalabb vaskereskedő segédet.
- Vidéki kisebb városba kézműáru-segédet, a ki a román nyelvben jártas.
- Több vidéki vas- és fűszerüzlet részére a román nyelvben jártas segédet.
- Vidéki rövidáru üzlet részére a román vagy tót nyelvben jártas segédet.
- Több vidéki kézműáru-üzlet részére románul tudó segédet, szerény igényekkel.
- Vidéki nagykereskedés részére könyvelő és levelező kereskedők.
- Vidéki fa-nagykereskedés részére irodai teendőkből jártas nő keresetnek.
- Vas-szakmabeli segédek keresetnek.

ÁLLAST KERESŐK:

- Mérlegképes könyvelő, az összes irodai teendőkből otthonos egyén a délutáni órákra foglalkozást keres.
- Irodai teendőkből jártas egyén a délutáni órákon bármely állást szerény feltételek mellett elvállal.
- Nyugdíjazott állami tisztviselő egy-két órai délutáni foglalkozásra irodai alkalmazást keres.
- Raktárnoknak vagy egyéb irodai alkalmazásra nő jóírásu alkalmazott.
- Irodai teendőkből jártas kisasszony szerény feltételek mellett állást keres.
- Több vidéki fűszer- és rőtösáru üzlet részére románul tudó, kezdő segédet.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA

Klein Sándor, **Keppich Zsigmond,**
titkár. 492 elnök.

Krausz Paulin

könyv-zeneszerző és papírkereskedése
és 100.000 kötetes kölcsönkönyvtára

Atzél Péter-utca. (Színház épület)

Uj és használt tankönyvek

utóbiak tiszta, kifogástalan állapotban

félárban!

Rajz- és írószerek

valamint egyéb

iskolai kellékek

az összes helybeli tanintézetek részére.

Honi gyártmányu

rajztömbök, rajzeszközök

(körzők) festékek

elsőrendű minőségben és a legjutányosabb árakban.

Szépirodalmi és ifjúsági művek

nagy készlete.

Makzók és imakönyvek

dus választékban

Uj! „DIAPHANIE“ Uj!

(üveg-festés utánzat) változatos mintáiban.

Az összes bel- és külföldi

folyóiratok és divatlapok

bérletben és füzeteként.

Egy teljesen új karban lévő
Pallas Lexicon (18 kötet) 120
korona. Egy klasszikus **Arany
biblia** 150 korona helyett 75
koronáért kaphatók.

Kölcsönkönyvtári bérlet: havonta 1 kor.
kötetenként 80 f.

Kiváló tisztelettel

Krausz Paulin

könyvkereskedése.

Uj! Uj!

Folyadék

Somatose

1019 H kiváló

étvágygerjesztő és idegedző

erősítő szer

bármely gyengeség ellen.

Kapható a gyógyszerárakban és drogueriákban.

Nem kell London. Nem kell Páris!
Nem kell Bécs. Nem kell Budapest.

Aradon is lehet kapni!

A legkényesebb igényeknek is megfelelő mérték utáni

CIPÓKET

urak és hölgyek részére

SEELINGER M. A. UTÓDA

orthopéd és divat cipészetében

ARAD, Szabadság-tér 4. szám.

Szülők különös figyelmébe ajánlom **orthopéd-gyógycipőimet**, melyek meggátolják a lábfej fejlődését, Gyermekknél, ugyancsak felnőtteknél nagyszerű eredményeket értem el, amit számos elismerés tanúsít. Készíték a valódi amerikai formájú cipőktől meg nem különböztethető tartós szép cipőket. B. megrendeléseket kérve teljes tisztelettel!

SEELINGER M. A. UTÓDA

az aradi Nemzeti Színház szállítója 641

Uri szabó!

Fábián Sándor Arad,

az arad-hegyaljai motoros és az aradi és csanádi egyesült vasutak egyenruha szállítója.

Variassy-utca 2. szám.

(Orczy-utca sarok.)

A legnagyobb szakértelemmel készít a legrégibb kortól a jelenig: magyar dísz (gála) ruhákat, kép szerint is, mágnások, főispánok, országgy. képviselők és kir. anyakönyvezetők részére, ugyancsak sportruhákat is.

Mindennemű katonai, pénzügyőri, vasuti és intézeti egyenruhákat, polgári ruhákat a legfinomabb angol és francia szövetekből, a legutolsó divat szerint, mérekektől árak mellett. 400

Kiváló tisztelettel

Fábián Sándor.

Kérem szives értesítését, hogy gazdag mintagyűjteményemmel mikor tegyem tiszteletet.

Hámory-gazdaság

ajánlja sajáttermésű

nemesfajú

sárga és görög

DINNYÉIT.

Kaphatók: 1980

Deák Ferenc-utca 3., az udvarban.

Minden utánzás és utánnyomás büntetéssel jár. Egyedül való! csak

THIERRY BALZSA

a zold apoca védjeggyel. 10. v. vére. Régi hírv felülmutatottan emelkedő zavarak, kolika, katarribus, medfajás, influenza, különösen kezdődő tüdővész ellen. 12 kis, vagy 6 dupla veg, vagy 1 nagy speciális üveg, szab. árával 5 kor

THIERRY CENTIFOLIA-KERŐCSÉ Általánosan mint Non plus ultra ismeret minden régi bármily sebgyulladás, gyulladás és ágyanat ellen, megakadályozza a vérmérgeztet operációkat többnyire feleslegessé teszi. 2 tegely ára bér. K 3 69 Székelyi készpénzért vagy utánvétellel

THIERRY A. gyógyszer. PÉHÉ Ronitsch-Sauerbrunn melletti

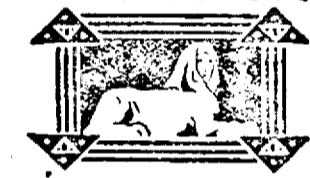
Raktár Budapest en Török József utca. Ráger Leo és Gy. Lugoson Vértesszécsény

GYÁSI! Egyedül valódi, sorvényesen védett balzsamom védelmi rendelkezéssel s különösen ism. eladástól. A büntető törvény 26 és 26 f. a. szerint mindenki, aki nem az én gyógyszeremből eredő, tehát más, mint az egyedül valódi zold apocavédjeggyel törv. védett Thierry-balzsamot rendel, vásárol, különösen káros, büntetőbírói kimondottan büntetésnek és 4000 K-ig, vagy 1 évig tartó fegyházbüntetésnek van kitéve. Ugyanígy a zold apocavédjeggyel mindenki, más nevével pótlékoknak megjelölésével, a kereskedés, melynek csak a közönség károskányolása a célja, megakadályozás, egyedül büntetés: vannak maguk után.

Raktárak Aradon: G. Földes Kelemen és Hajós Arpad urak gyógyszerárakban. 3968

ALEXIN

LEGFINOMABB NÖVÉNYZSIR FŐZÉSRE-SÜTÉSRE KIRÁNTÁSHOZ 25% SZAPORÁBB MINDEN MÁS ZSIRNÁL KÖNNYŰ EMÉSZTHETŐSÉGEÉRT ORVOSILAG AJÁNLVÁ CSAK E VÉDJEJEGGYEL

ELLÁTOTT CSOMAGOT FOGADJUNK EL! KAPHATÓ MINDEN HUSZER KEREKESKEDÉSREN

3900

Berger-féle gyógy-kátrány-szappan.

mindennemű bőrkültegek. A Berger-féle kátrány-szappan tartalmazza a legrégibb és leghatékonyabb gyógyanyagot, a kátrány-szappan előállításához használt kátrány-szappanok között a leghatékonyabb. Időnként bőrkültegek kezelésére alkalmasított kátrány-szappan: hatóereje

Berger-féle kátrány-kénszappan.

Érdemes megjegyezni, hogy a Berger-féle kátrány-kénszappan a legrégibb és leghatékonyabb gyógyanyagot, a kátrány-szappan előállításához használt kátrány-szappanok között a leghatékonyabb. Időnként bőrkültegek kezelésére alkalmasított kátrány-szappan: hatóereje

Berger-féle glicerín-kátrány-szappan

Érdemes megjegyezni, hogy a Berger-féle glicerín-kátrány-szappan a legrégibb és leghatékonyabb gyógyanyagot, a kátrány-szappan előállításához használt kátrány-szappanok között a leghatékonyabb. Időnként bőrkültegek kezelésére alkalmasított kátrány-szappan: hatóereje

Berger-féle borax-szappan.

Érdemes megjegyezni, hogy a Berger-féle borax-szappan a legrégibb és leghatékonyabb gyógyanyagot, a kátrány-szappan előállításához használt kátrány-szappanok között a leghatékonyabb. Időnként bőrkültegek kezelésére alkalmasított kátrány-szappan: hatóereje

Raktár Aradon: Gutori Földes Kelemen, Hajós Arpad és Rozsnyay Mátyas gyógyszerárakban és kapható az összes hazai gyógyszerárakban. 845

Benoid-gáz a legolcsóbb világítás

kastélyok villák, uradalmak, szanatóriumok, kórházak, hotellek, vendéglők, gyárak, laboratóriumok, állomások, kazárnyák templomok, iskolák, közönségek és kis városok részére

50 normálgyertyafényű láng óránként csak 1-6 fillérbe kerül!

Nem acetylen! Robbanás veszélye kizárva! Legegyszerűbb kezelés! Bel- és külföldi elismerő nyilatkozatok. Bel- és külföldi szabadalmak. Számos kitüntetés. Érdeklődőknek bővebb felvilágosítást ad:

Magyar Benoid-gáz Részvénytársaság

ARAD, Pécskaí-ut 13/14.

Telefonszám: 561.

Költségvetés ingyen, minden kötelezettség nélkül.

Telefonszám: 561.

Fogorvosi

és

fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceg-ut 1. sz. házában

fogorvosi és fogtechnikai műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtétet pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

1572 fogorvos.

Saját termésű kitűnő tisztán kezelt magyarádi

ó és pecsenyeborok

úgy nagyobb mennyiségben, valamint palaczkokban kapható

Winter Adolf

ügyvédnél 525

ARADON,

Deák Ferencz-utca 40. sz. alatt.

Mikor csalódik a hölgyközönség legjobban?

Akkor, ha házaló nők által rendelni fűzőt. Mert legtöbb esetben nem jó. Tessék hozzám járadni, nálam a legővatosabb és legkényelmesebb fűzők készülnek.

Kész fűzőket, egyenes tartókat, mell-tartókat rendkívül olcsó árban árusítok. Kérem a hölgyközönség teljes bizalmát.

Tisztelettel

PILCZ IRMA

fűző készítő

Arad, Deák Ferencz-utca 2. sz.

Hegyaljánk unikuma!

Semmi szerrel nem fecskendezett

hegyi csemege szőlőmet

ajánlom.

1273

Kilóját 50 fill. csomagolással franco gyoroki vasuti állomás csakis 5 csomag á 5 kilós rendelésre utánvétel mellett.

Gyomorbajosok ébredjete! — recept.

Kúvin, 7/9 1907.

Kászonyi.

Mesés szép lesz minden hölgy

a Hajós-féle világhírű

ARADI IBOLYA-CRÉME

bámulatos hatásától.

Szeplő, májfolt, bibiros,

bőrvörösséget és mindennemű arctisztatlanságot varázsszerűen gyorsan eltüntet.

A párisi és londoni hygienicus kiállításon nagy aranyérmekkel, keresztel és díszoklevéllel kitüntette.

Egy tégelynek ára 1 kor., dupla tégely 2 kor.

Ibolya szappan 70 fillér, Ibolya tej 1 kor. és Ibolya hölgypor 1 korona 20 fillér.

Ovakodjunk értéktelen utánzatok és hamisítványoktól. A bevásárlásnál csakis Hajós-féle aradi készítményeket tessék kérni és elfogadni, minden más ajánlatot visszautasítani.

Kapható a készítőnél:

3:3

H AJ Ó S Á R P Á D gyógyszer-tárában

Arad, Andrassy-tér 22., a megyeházzal szemben,

továbbá Földes Kolumen, Koszuth Pál, Ring Lajos, Hauer Lajos, Vajtek Kálmán, Berger Gyula gyógyszeres áránál és Vajtek és Weisz droguáriájában.

PÁLFY TESTVÉREK

cs. és kir. szabadalmazott

paprika-gyára

SZEGED.

Ajánlja saját szabadalma szerint gyártott vegyileg tiszta valódi, szép piros színű

Pálfy-féle Rózsapaprikát,

mely feltűnő édessége és kellemes zamata folytán minden uri háztartásban közkedvelt fűszer. Árjegyzék és minta ingyen.

Kapható Aradon: Dürr Gusztáv, Éles Armin, Fejér Gyula és Lázár Gyula urak üzleteikben.

2180

5 kg. postacsomag rendelésnél egy értékes porcellán tégelyt adunk ajándékkul.

Wolf János

uri és női cipész

Arad, Weitzer János-utca Minorita-p. Elvállal minden e szakmába vágó munkát a legszebb kivittel s a legújabb divat szerint. Továbbá elvállalok abnormis lábakra ortopéd-cipők elkészítését, valamint az önkéntes uraknak előírás szerinti bakkanos vagy csizma elkészítését elvállalom, azon reménnyel, hogy a legnagyobb igényeknek megfelelek.

Tisztelettel

586

Wolf János.

STOLCZ J.

aranyműves műhelye

készít mindennemű arany, ezüst, drágakő és műtővös munkákat.

Régi ékszerek átalakítását,

valamint

minden javításokat.

Ugy hál eszközök, valamint díszmagyar és antik ékszerek kiegészítését és javítását, tűzi aranyozás és ezüstözést jóállás mellett elvállalok.

Stolcz J.

aranyműves 665

Arad, Weitzer János-utca 2.,

Minorita-palota.

Seiler Bertalan

paszományos és gombkötő üzlete

Arad, Weitzer János-u. 13. sz.

Zsinor,

gomb,

bojtok

és rojtok

állandóan raktáron tartatnak.

Gyermek ágyhálók

bármely színben, pontosan, méret szerint készíttetnek. — Minden e szakba vágó munkát a leggyorsabban készít.

682

Eladó ház!

Ilona-utca 32. számú házba:

4 szoba, 2 konyha, pince, befásított udvar, szőlős kerttel, szép szalet-livel, még 7 évig adómentes I. osztályú anyagból fölépítve, mindenkor

szabad kézből eladó.

Könnyű fizetési feltételek.

Értekezni lehet Pankofa (Arad-megye) Lopos Pálnál. 2142

SIMON JÁNOS

hangszerkészítő

Nagyvárad, Fő-utca 832.

Ajánlja saját készítményű

cimbalmait,

valamint 1841

hegedűk, harmonikák,

legfinomabb olasz és másféle cimbalom és hegedű-hurokat.

Minden e szakba vágó munkák pontosan eszközöltetnek

Árjegyzékek hangszerekről ingyen és bérmentve

Városi hirdetések.

16705—1907. kh.

Hirdetmény.

A ceglédi cs. és kir. 2. sz. ló-avatató bizottság megkeresése alapján az érdekeltek által leendő fi-

15703—1907. kh.

Hirdetmény.

Az 1907 évi XIX. t.-c. életbe léptetése folytán a ker. munkás-biztosító pénztár közgyűlési kiküldötteinnek kiegészítése vált szükségessé. — Hivatkozással a nagymélt. m. kir. kereskedelemügyi mini-ter ur által e tárgyban 57744—907. sz. a. kiadott rendeletére a pótválasztást a törvény 126. §-a rendelkezése szerint elrendelem s annak megtartására

1907. évi szeptember hó 29-ének délelőtti 9 óráját tűzöm ki.**A választás a városháza földszinti kistermében fog megtartatni.**

Választandó lesz a nem biztosított munkaadók sorából 71 munkaadó. A biztosított alkalmazottak sorából 35 közgyűlési kiküldött. Felhívom ennél fogva az aradi kerületi munkásbiztosító pénztárnak 18 éves életkort betöltött biztosításra kötelezett tagjait és a biztosításra nem kötelezett munkaadókat valamint az önként biztosított tagokat, hogy a fent jelzett napon és helyen jogaik gyakorlása végett megjelenni sziveskedjenek.

A szavazás külön a munkaadók és külön az alkalmazottak sorából választandó kiküldöttre történik, titkos választási eljárás szerint. Munkaadóra csak munkaadó, alkalmazottra csak alkalmazott szavazhat.

A szavazó-lapokra csak annyi kiküldött neve vehető fel, külön a munkaadók és külön az alkalmazottak sorából, ahánynak megválasztása elrendeltetett.

A nagyobb vállalatoknál alkalmazottak a gyár igazgatóságától nyert igazolási jeggyel más nemű alkalmazásban levő tagok pedig tagkönyvükkel tartoznak szavazati jogukat igazolni. — A munkaadók közül csak az gyakorolhatja szavazati jogát, akinek a választás napján a pénztárnál bejelentett alkalmazottja van.

A választás vezetésével dr. Varjassy Lajos rendőrfogalmazó, iparhatósági biztost bízom meg.

Aradon, 1907. évi szeptember hó 7-én.

Greén Nándor,
h. főkapitány.

gyelembé vétele végett közhirre teszem, hogy f. évi szeptember hó 20-án d. e. 9 órakor az Óvár-téren katonai lóvasárt tart.

Arad, 1907. évi szept. hó 9-én.

Greén,
h. főkapitány.**Hölgyek****figyelmébe!**

Angol női ruhákat, kosztümöket a legdivatosabb kivitelben készít

Popovits Lila

női divatterme

Arad, Waitzer János-u. 2. (Minorita-palota.)

Felvétetnek szabászati és rajzolás tanításra növendékek, vidékiek teljes ellátással is. 788

Világos község előjáróságától.

Világos község

előjáróságánál

azonnal a kalmazást nyerhet

egy

végrehajtási teendőkhöz értő

egyén

80 koróna havi fizetés mellett.

Személyesen jelentkezők előnyben részesülnek. 2201

Világos, 1907. évi szeptember hó 14-én.

Előjáróság.

Telefon 551.

Elismert legolcsóbb

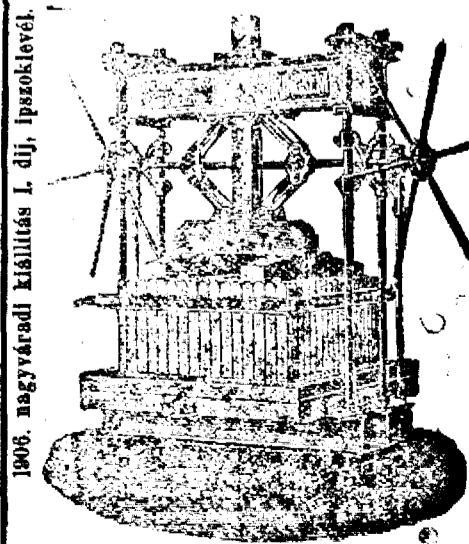
Telefon 551.

Pénzkölcsön

ház és földbirtokokra a legmagasabb értékekig törlesztési részletekben való visszafizetésre alábbi feltételek mellett közvetít:

Klein József Arad, Radnai-ut 10. szám,**A nagyszabeni általános takarékpénztár képviselője,**hol a következő bér és magán ház olcsó és előnyös feltételek mellett eladók, u. n.: **Lövész-u. 3/a. em. bérház, Lipót-u. 12 a, Választó-utca 39/a. és Új Mikalakan egy új ház 464. számu** — Bővebbet a fenti intézet képviselőjénél Aradon, Radnai ut 10. Telefon 551.

A nagyszabeni általános takarékpénztár ad jelzálogkölcsönöket félévi (tőkét és kamatokat magukban foglaló) részletekben történő törlesztésre és pedig a következő feltételek mellett:

A. 5 1/2 % kamattal mellett a kölcsön legkisebb összege 20.000 K.**a) 41 évi törlesztésnél** (82 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 29 K. 60 f.**b) 35 évi törlesztésnél** (70 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 31 K. 08 f.**B. 5 1/2 % kamattal** mellett a kölcsön legkisebb összege 10.000 K.**a) 44 1/2 évi törlesztésnél** (89 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 40 K. 01 f.**b) 27 1/2 évi törlesztésnél** (55 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 35 K. 07 f.**C. 5 3/4 % kamattal** mellett a kölcsön legkisebb összege 3000 K.**a) 40 évi törlesztésnél** (80 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 31 K. 84 f.**b) 25 évi törlesztésnél** (50 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 37 K. 47 f.**c) 10 évi törlesztésnél** (20 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 65 K. 05 f.**D. 6 % kamattal** mellett a kölcsön legkisebb összege 1000 K.**d) 15 évi törlesztésnél** (30 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után — 50 K. 09 f.Valamennyi kölcsön — az egyszersmindenkorra fizetendő 1% törzsdíjon kívül — minden levonás nélkül teljes összegben **késpénzben** fizetetik ki. 2100

1902. orsz. gazd. kiállítás, Pozsony: I-ső díj aranyérem. — 1901. temesvári kiállítás: I. díj díszoklevél.

BORSAJTÓK**Legujabb rendszerű könyökszerkezetű „Kossuth“, „Kincsem“, „Hegyalja“ és „Aczelorsós“ a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói.**Legujabb Rákóczi rendszerű **kettős kosaru sajtók,** nagyüzemi préseléshez.**Fő előnye:** A must sehol sem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Oriási erőkifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivethető! Egy ember által könnyen kezelhető!**Szőlőzúzó és bogyózók!** — „Villám“ legujabb centrifugális bogyózó és zuzógépek!1684 **SZILÁGYI és DISKANT gépgyára Miskolcon.**

1902. borászati kiállítás. Eger: I. díj, díszoklevél és aranyérem — Árjeggyék ingyen.

„Evoé“
hajvédő-szérum
a világ legjobb haj-
növesztő szerel

1000 orvos által jónak talált legújabb tudományos felfedezés. 18 féle patentirolva. Hivatalosan felülvizsgálva és minden kultur államban bevezetve. Hol minden szer felmondja a szolgálatot ott biztos eredmény van az „Evoé“ methodusnak. Egy kísérlet megmutatja az eredményt. Teljes jótállás, tehát semmi kárral nem jár. Így nincs többé kopasz fej, nincs hajkihullás, fejbőrhámás és a tudomány mai állapota mellett a legszebb hajnövekedés van biztosítva. Ára 2 frt 50 kr.

Ajánlható még:

„Evoé“ Csoda-Crém
a legnagyobb gyözelem a kozmetikának. Legbiztosabb szer ráncosodás, pattanások, arcedd, mitesszerek és egyéb bőrtisztítóságek ellen. Ára 2 és 1 frt.

**Orientalikus Szépség Szap-
pan „Evoé“** 1556

a bőrt bárosyszerűvé és alabastrom fehérré teszi. Állandó szépséget biztosít. Ára 50 kr. A küldés utánvét mellett, vagy a pénz előleges beutalása ellenében történik a főraktár által: „Evoé-Beosztottak“, Wien 1/40. Franz Josefs-Quai 19.

RUBICS GYULA

fényező és mázó mester

Arad, Szent-Pál-utca 8. szám,

Bocskai-tér sarok.

Elvállal e szakmába vágó mindenféle munkát, u. m.: **butorfényezést, vas- és fa-butorkban, régi butorok újra festését** bármilyen stílusban, **kávéházi berendezéseket** u. m.: **asztalok, székek, rácsozatok, lámpériák, fogasok, csillárok** és **fürdő-kadakat.** 1488

Feltűnő újdonság!
DÉLICE
Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé mást nem szívhat.
346
SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY

Egy 3 kat. holdas
„SZÖLŐ”

kolnával és teljes felszereléssel,
esetleg természettel együtt, kedvező
feltételek mellett

eladó.

Cim: 2205

Postahivatal, Szentleányfalva.

Építető gazdák figyelmébe!
Csobán Tivadar

képesített kőművesmester

Arad, Deák Ferenc-utca 30. sz.

„Bonts-féle ház.”

Elfogad az építészet terén előforduló mindennemű

ipodai és kiviteli munkálatot.

Tervezéseket a legmodernebb stílusban, valamint költségcsökkentéseket kívánatra készítenek.

Az építészet terén mindennemű felvilágosításokkal szolgálok.

Vázlat terveket ingyen készítenek.

Tisztelettel 188

Csobán Tivadar,
építészeti vállalkozó.

Jegyzői pályára

készülő

gyakornokot

azonnal

alkalmazok.

Szentleányfalva. 1907. évi szeptember hó 14-én.

Vaja Kálmán,

2204

jegyző.

Kovács Soma és Társa Aradon.

Gép, műszaki és pincefelszerelési gépek raktára.

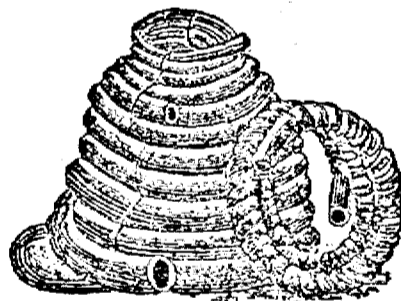
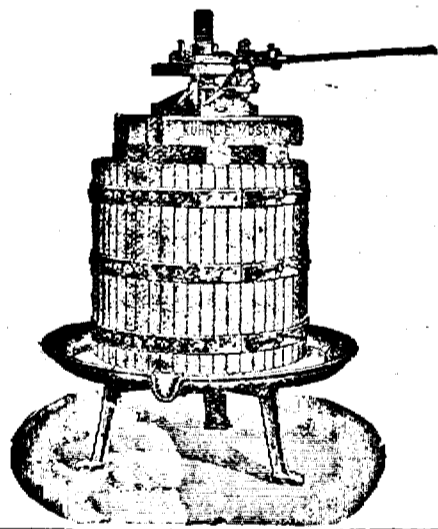
K ü n n e E.

1144

Mosoni gépgyáros kizárólagos képviselője.

Borszivattyúk, szűrők, szőlőszeti gépek, rosták, konkolyozók, sack rendsz. ekék, eredeti Hungária és Mosoni drill vetőgépek.

Malomszerek,
Szerszámok,
Kutak, Tömlők.

Magyarádon

a nagyuri hegyen Rajkay-féle 3 katasztrális holdas szép

termő szőlő

terméssel és pince berendezéssel együtt, 500 hektó literes hordó jó karban, és uri lakás

jutányos áron eladó.

Tudakozódni lehet ifj. Scherer Károlynál Uj-Szt-Anna. 2199

Köszönetnyilvánítás.

Alázatos tisztelettel tudatjuk jóakaróinkkal és a nagyérdemű közönséggel, hogy egyletünk a n. m. magy. kir. belügyminister ur 75482—907. számú végzése alapján megszűnt.

Mindazoknak, kik az Aradi hivatalosok betegsegélyző és temetkezési egyletét 10 és fél éven át, úgy erkölcsi, mint anyagi támogatásban részesíteni szivesek voltak, fogadják ez uton alólirott felszámoló bizottság szívből jövő hálás köszönetét.

Arad, 1907. évi szeptember hó 15 én.

2203

Pecsenye István,

elnök.

Mészáros János,

Máté János,

Gál Márton,

Gál József,

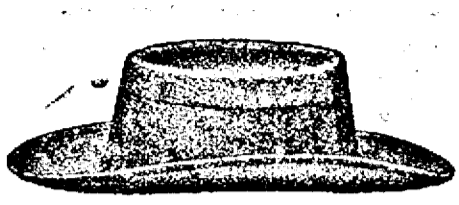
Thurzó Sándor,

Pongrácz István,

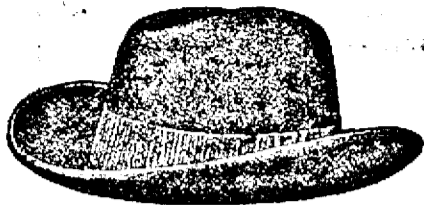
felszámoló-bizottság tagjai.

FISCHER nagy áruház, Szabadság-tér 12.

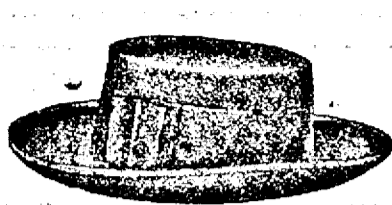
Olcsó bevásárlási forrás!

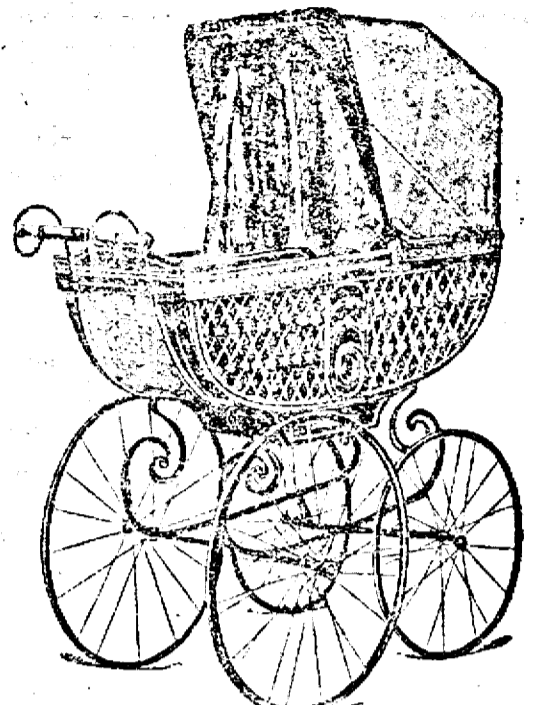
Kitűnő strapa kalap minden színben frt 150, 175, 2-.

Elegáns divatkalap fekete és színes frt 2-., 250.

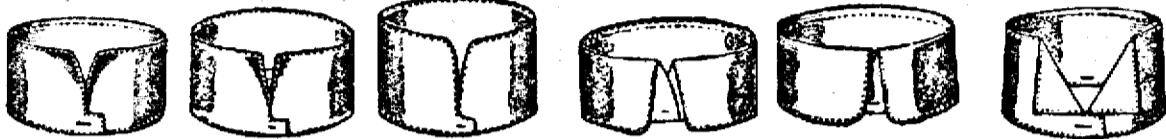
Valódi nyulszőr kalap fekete és színes frt 3-., 350.

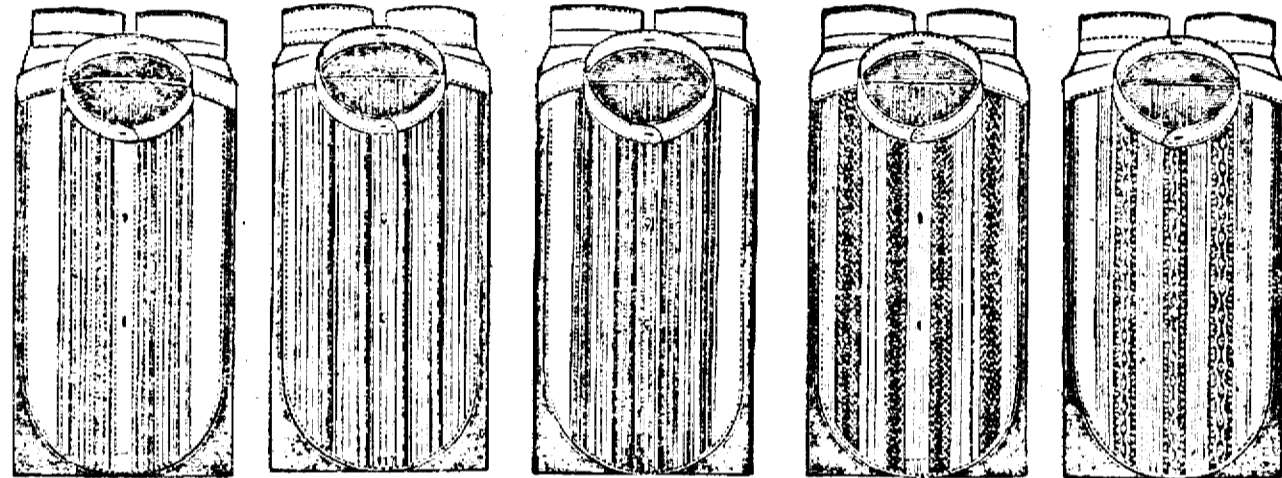
Gyermekkoszúk óriási választékban rendkívüli olcsó árak 5 frtól 50 forintig.

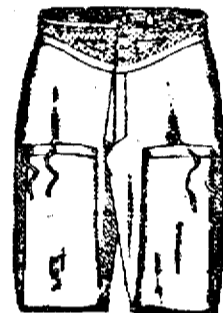
Selyem nyakkendők minden formában és divatszínben. Ára 25, 35, 45 és 50 krajcár.

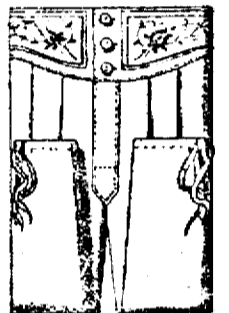
5 retű gal érok minden divatos formában. Ára 3 darab 55 krajcár.

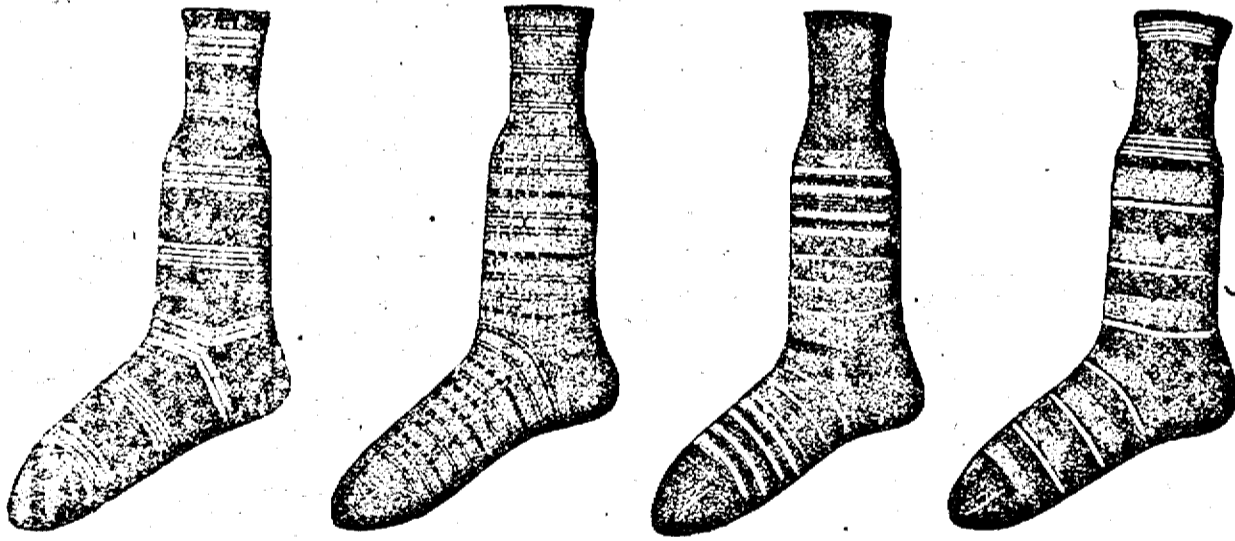
Férfi ingek óriási választékban. Ára forint 115, 135, 150, 175.

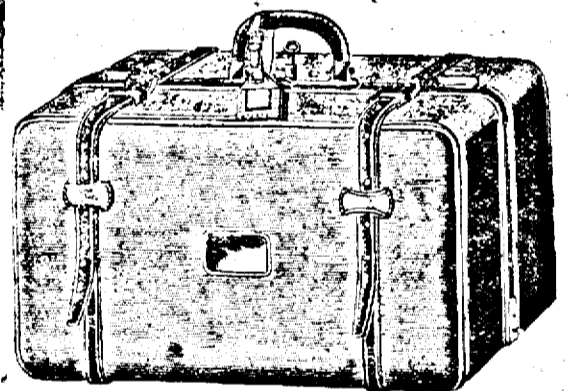
Lábravaló himzett francia szabás. frt 1-., 120.

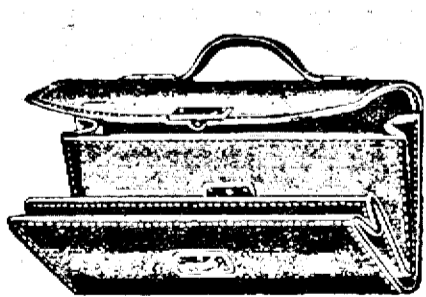
Köpper lábravaló reklám ár 95 krajcár.

Színes férfi divat harisnyák jó minőségű Párja 25, 27, 30 krajcár.

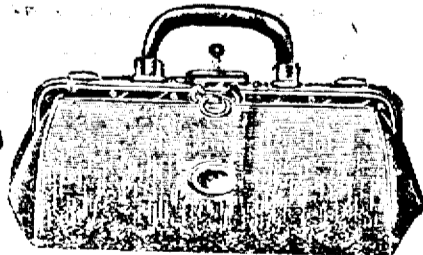
A legfinomabb barna bőrtáska. Frt 5-., 750, 10-., 15-., 20-.

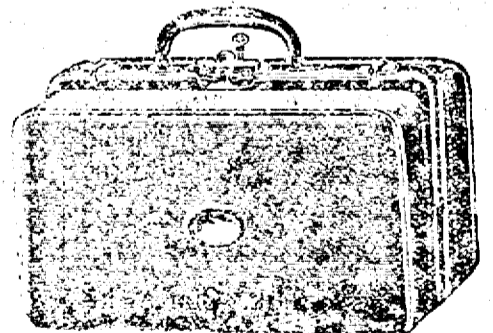
Kézi bőr aktatáska. Ára forint 250, 3-., 350

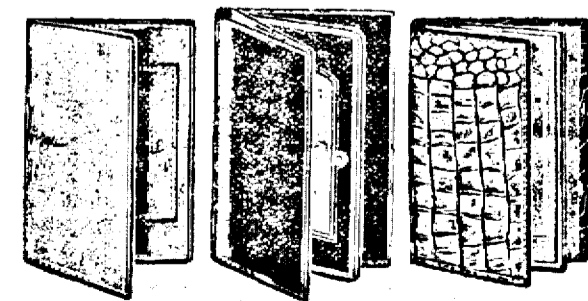
Kézi táská bőrvászonból. Ára frt 1-., 125, 150, 190.

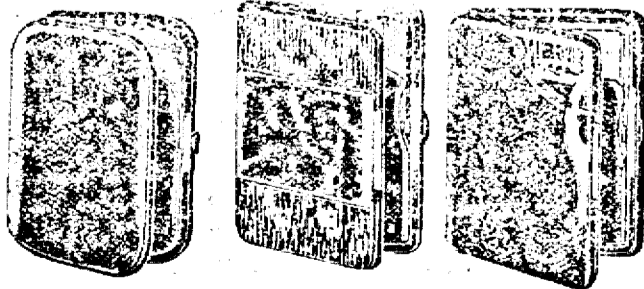
Aktatáska összehajtható. Ára frt 150, 2-., 750.

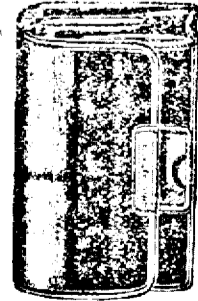
Valódi bőr kézi táská Frt 180, 250, 3-., 4-., 5-.

Elegáns cigareta és szivar bőrtárcák. Ára 50 kr., 75 kr., frt 1-., 150.

Valódi bőr papírpénztárca. Ára 50 kr., 75 kr., frt 1-., 150.

Valódi bőr erszény. 50, 75 kr. és 1 frt.

Valódi bőr erszény. 50, 75 kr. és 1 frt.